

Haydi, Yerel Yönetim Forumlarına!

Hakan Keleş

Dünyadan Güzel Şeyler: Azınlığın Sürdürülebilirliği

Sine Çelik >> s. 2

Murat Çelikkhan'la İnsan Hakları ve Umut Üzerine

İrfan Aktan >> s. 4-7

"Altındış" Yıkıldı Gittili

Akın Atauz >> s.8

Eren Aksoyoglu ile Söyleşi:
"Keçiören'i almak, Ankara'yı almak demektir"

Mehmet Onur Yılmaz >> s. 9-10

Yönetmen Hüseyin Tabak'la
Söyleşi: Çirkin Kral Efsanesi

Enver Arcak >> s. 11

Ankara Bizim Neyimiz Olur?

Burcu ve Ahmet Sönmez >> s. 12

Şehrimin Tadı

Onur Açıkgöz >> s. 13

Filmekimi, Ankara'ya Gökten Düşen
Elma ve AVM Gölgesinde Film İzlemek...

Tarık Şimşek >> s. 15

Kentsel Dönüşüm ve
Fethi Arda'nın 40 Yıllık Resimleri

Önder Şenyapılı >> s. 16-17

Ankaralı Ermeniler

Hakan Kilkodum >> s. 18-19

AJANDA: Ankara'nın Sanat Gündemi

Pınar Özdemir >> s. 20-21, 23

Şimdi, biz şimdi evlerde oturuyor, sokaklarda geziyor, mahalleden çıkıp kentin merkezine gidip geliyoruz ya, yani bir belediyenin sorumlu olduğu kamusal alanlarda geziyor, kentsel hizmetlerden yararlanıyoruz ya, bu durumda, kamu yönetiminin ne yapacağı, nasıl yapacağı ve kimler için yapacağı gibi sorular da, bizi ilgilendirmiyor mi? Kamusal alanlar, kentler, kent yönetimleri ve yöneticiler, yöneticilerin kentsel politikaları, bizi ilgilendiriyor ama bunlarla ilgili ne yapabiliyoruz ki? Bu ilgi, seçimden seçime

bir ilgi mi? Ya da yerel yönetimlerin, belediyelerin ya da yerel politikaların neler olabileceği sorunuyla ilgilimiz, önemsiz olabilir Bu konular üzerinde daha çok düşünmek ve tartışmak, başka kentlerin deneyimleri hakkında daha çok bilgi sahibi olmak, biz hemşerileri, yerel politikalara hakkında daha donanımlı, politik olarak daha güçlü ve ne yapılmasını istediğimiz konusunda daha ısrarlı hale getirmez mi? O zaman haydi, Solfasol forumlarına gelin... >> s.3

İzmir'de Aretha Franklin için lokma döküldü!

Zeynep Ömür
Yılmaz

>> s.20

Elif Gamze Bozo
ve Cüneyd Özen
ile hayat ve sanat
üzerine:

"Hiçbir şeyin sana engel olmasına izin verme"

Ziştan Kürüm >> s.22

Dünyadan Güzel Şeyler

Sine Çelik

Bölüm 1:

Azınlığın Sürdürülebilirliği

Leeuwarden, Hollanda'nın kuzeybatı köşesinde yer alan Frizya bölgesinin başkenti. Muhtemelen Hollanda denildiğinde aklınıza ilk gelen şehirlerden biri değil. Hatta, sadece ülke dışında değil, ülke içinde de çok bilinen bir bölge olmadığını söyleyebiliriz. Bunun bir nedeni, bölgede ağırlıklı olarak Hollandalılardan farklı bir orijine sahip Fris kökenli vatandaşların yaşaması ve bu etnik grubun kendi dillerini konuşmaları olabilir. İkinci neden ise, Frizyalılar İsa'dan önce bu bölgeye yerleştiklerinden beri, bir taraftan bugünkü Hollanda'yı yıllar boyunca ele geçirmiş olan topluluklara, diğer taraftan kestirilemez vahşiliğiyle sıklıkla sel gibi doğal afetlere yol açan Kuzey Denizi'ne karşı, sürekli kendilerini korumak durumunda kalmış olmaları olabilir. Zamanla yerleşen bu savunma içgüdüleriyle, Frizyalılar yüzyıllar boyunca kendi problemlerini kendileri çözmek durumunda kalarak, içine kapanık bir topluluğa dönüşmüş. Bu açılarından bugünkü Frizya için, hem fiziksel hem kültürel olarak izole bir yer denilebilir.

Zaman zaman bu izolasyonun avantajlarını da görmüş Frizya. Mesela, bölgedeki tarım alanlarının bolluğundan faydalanarak, Hollanda'nın süt ürünleri sektörünün en büyüğü haline gelip, üstüne kendi geliştirdikleri üretim teknikleriyle sivrili çok zenginleştikleri olmuş. Fakat bu birikimi paylaş(a)mamak bilginin çoğalmamasına, bilginin çoğalmaması ise, teknoloji çağına geldiğimizde bölgenin tarım bölgesinden öteye gidememesine ve dolayısıyla, çağa ayak uyduramamasına yol açmış. Özellikle, tarım ve hayvancılık sektörü dışında yönelebilecekleri başka seçenek kalmayan genç nüfus, 80'li yıllardan itibaren, meslek sahibi olabilmek için bölgeyi terk etmeye başlamış.

Bunların sonucunda hem nüfusu, hem de buna bağlı olarak gelişimi ve kazancı azalan bölge, yenilikçi yapısıyla meşhur Hollanda'nın diğer bölgelerinin gerisinde kalmış. Başka bir deyişle, yüzyıllardır Frizya'da yerleşik hayat yaşayan bu azınlık halkın kültürel devamlılığı tehlikeye girmiş. 2000'li yılların başında yapılan bir analizde, Frizya nüfusunun azalmaya ve yaşlanmaya başladığı, bir değişiklik olmazsa bölge nüfusunun 2040'da yok olmaya yüz tutacağına dair sonuçlar çıkması, bardağı taşıran son damla olmuş ve değişim süreci başlamış.

Bu noktada, gelişme odaklı bir zihniyete sahip olan yerel yönetime girerek, bunun bir

Dünyadan Güzel Şeyler dizisinde, bir süredir mesleğim gereği üzerinde çalıştığım sürdürülebilirlik konusunu ve bu konunun dünyanın başka yerlerinde nasıl bütüncül bir yaklaşımla ele alındığını paylaşacağım. Sürdürülebilirlik, özellikle Avrupa'da hayatın merkezinde yer alan, 'çevreci' bir hayat tarzından çok daha öteye giden, kısaca doğanın ve yaşamın bir parçası olan bütün mekanizmaların bir arada, uyum içerisinde gelişerek var olmaya devam edebilmesi şeklinde tanımlanabilecek bir düşünce biçimi. Bu dizide, bu düşünce biçiminin farklı bağlamlarda nasıl vücut bulduğunu ve yapıcı uygulamalarla ne kadar büyük değişiklikler yaratabileceğini, Türkiye'nin kentsel ve toplumsal geleceği için de bir ilham kaynağı olabileceğini düşünerek aktaracağım.

Eski hücreler yeni atölyeler
Fotoğraf: Ayhan Çelik

sosyal sürdürülebilirlik konusu olduğunu, gençleri ve dolayısıyla bilgiyi ve yatırımı bölgeye geri getirmenin, ancak birlikte ilerici adımlar atarak mümkün olduğunu, yaklaşık on senelik bir süre boyunca sistemli bir şekilde vatandaşlara aktarmış. Bir yandan da belediye ve devlete bağlı bölge yönetim birimi kafa kafaya vererek, çeşitli uluslararası araştırma fonlarına başvurmuşlar ve bu fonları ülke çapında çeşitli üniversitelerle iş birliği yaparak, araştırmacıları, genç nüfusun bölgeye çekilmesi için gereken dinamikleri bulmak için seferber etmişler. Sonuç olarak, alternatif bir kültürün yeşermediği, yaratıcı işlerin yapılmadığı bir bölgede, mutlu bir genç nüfusun olamayacağı ve buna bağlı olarak da, üreten bir sosyokültürel yapı oluşamayacağına kanaat getirmişler.

Bütün bunlardan yola çıkarak, 2010 yılında, bölgenin kendine has tarihi, dili ve kültürüyle harmanlanmış sanat ve tasarım odaklı bir yaratıcı sektör geliştirmek adına, somut bir adım atmışlar ve 2018 yılında, Avrupa'nın Kültür Başkenti olmak için 'Iepen Mienskip' (Frizya dilinde 'Açık Toplum') başlığı altında bir teklif hazırlamışlar. Bölgeyi 2018 yılına hazırlarken ortaya çıkacak fırsatların bölgedeki kreatif sektöre yeni kapılar açacağını düşünmüşler. Açık Toplum teklifi, bu izole toplumun sürdürülebilirliğinin, hem kendi değerlerini koruyarak hem de dışarıya açılarak mümkün olduğunun altını çiziyor. Ayrıca, kültür

başkenti konseptini var olan kültürü sergilemekten öteye götüren ve bir bölgenin ilerlemesinin ancak yaratıcı kapasiteyi desteklemekle olacağını ileri süren yenilikçi bir başvuru olarak görülüyor ve Frizya bölgesi 2013 yılında, 2018 yılı için Avrupa Kültür Başkenti seçiliyor ve beş yıllık bir hazırlık süreci başlıyor.

Kültür başkenti seçilmek bir sonuç değil, bir başlangıç olarak görülüyor. Her şeyden önce, bölgede yaratıcı sektöre ilgisi olan vatandaşlar için çeşitli fonlar ayrılıyor ve nereden başlamaları gerektiği konusunda yardımcı olacak seminerler, çalıştaylar düzenleniyor. Daha sonra, bu tür yaratıcı işlerde esas farkı fikir alışverişinin yarattığı anlaşılabilir, tasarımcıların, sanatçıların ve üretmek isteyen vatandaşların bir araya gelebileceği, çalışma alanı olarak kullanılabileceği, işlerini sergileyebileceği büyük ve kapsamlı bir merkez arayışına gidiliyor. Bu arayışa kulak veren Hollanda Devleti, şehrin artık suç oranı azaldığı için kapanan ve kullanılmayan eski hapishane binası Blokhuyspoort'u, 1 Avroluk sembolik bir meblağ karşılığı, binanın dönüştürülüp halkın yararına kullanılması şartıyla, belediyeye tahsis ediyor. Böylece hapishane karakteri muhafaza edilerek yeniden düzenlenen bina, hem kreatif sektörün kalbi, hem de turistik bir merkez haline geliyor. Bugün Blokhuyspoort, içerisinde çeşitli sanat atölyeleri, sergi salonları, küçük şirketlerin kirasını karşılayabilecekleri çalışma alanları, kütüphane, kaçış odası, deneysel lokantalar ve hatta küçük bir otel olan kocaman bir tesis. Aynı zamanda tesis personelinin birçoğu bina hapishane olarak kullanılırken Blokhuyspoort'ta tutuklu olarak kalmış veya gardiyan olarak çalışmış kişilerden oluşuyor.

Frizya için genç nüfusu geri getirme ve sürdürülebilir bir gelecek kurma süreci, henüz tamamlanmış değil. Fakat kültür başkenti olmaya hazırlanırken ve 2018 yılı içerisinde yaşanan gelişmelerin pozitif etkilerini, şimdiden görmek mümkün. Bu etkileri özümsemek ve neyi doğru neyi yanlış yaptıklarını belgelemek için, kapsamlı bir değerlendirme projesi üzerinde çalışmaya çoktan başlamışlar.

Leeuwarden'in 2018 kültür başkenti olma kararı, kazanma hikayesi ve eski hapishane binasının geri dönüşümü, yerel yönetimlerin vatandaşları da sürece dahil eden yapıcı, ileri görüşlü ve sistemli çalışmasının, bir bölgenin kaderini nasıl değiştirebileceğine dair çok başarılı bir örnek olarak gösterilebilir. İkinci bölümde, sanat festivallerinin hem kültürel hem çevresel sürdürülebilirlik için oynayabileceği role, Hollanda genelinden örnekler üzerinden değineceğim.

Kent girişinde bizi selamlayan İspanyol sanatçı Jaume Plensa'nın Aşk Çesmesi heykeli - Fotoğraf: Michiel Verbeek

Bisiklet parçalarından yapılmış bir aslan heykeli - Fotoğraf: Ayhan Çelik

Blokhuyspoort Binasının Girişi
Fotoğraf: www.blokhuyspoort.nl

Hemşeriler... Haydi, yerel yönetim forumlarına!

Şimdi, biz şimdi evlerde oturuyor, sokaklarda geziyor, mahalleden çıkıp kentin merkezine gidip geliyoruz ya, yani bir belediyenin sorumlu olduğu kamusal alanlarda geziyor, kentsel hizmetlerden yararlanıyoruz ya, bu durumda, kamu yönetiminin ne yapacağı, nasıl yapacağı ve kimler için yapacağı gibi sorular da, bizi ilgilendirmez mi?

Kamusal alanlar, kentler, kent yönetimleri ve yöneticiler, yöneticilerin kentsel politikaları, bizi ilgilendiriyor ama bunlarla ilgili ne yapabiliyoruz ki? Bu ilgi, seçimden seçime bir ilgi mi? Ya da yerel yönetimlerin, belediyelerin ya da yerel politikaların neler olabileceği sorunuyla ilgimiz, önemsiz olabilir mi?

Politika, eğer ciddiye alınarak yapılacaksa, zor bir iş olabilir. Ama yerel politikalar, onlar da, bu kadar zor bir iş mi? Evden çıkıyorum, bahçeden geçiyorum, yola adımımı atıyorum. Havayı kokluyorum. Sesleri duyuyorum. Otobüse biniyorum, dolmuşa geçiyorum. Bir büfeden sandviç alıyorum, ya da nerede kaldıysa süslü bir tezgahdan bir simit... Sandviçin sarılı olduğu kağıdı atacak bir çöp toplama yeri arıyorum. Buluyorum ya da bulamıyorum. Trafikğin boğucu sıkışıklığından yıldıgım için, bir parka gidip oturmak ve sandviçimi rahatça yiyebilmek istiyorum. Olmuyor, çok kalabalık ve etraf çok pis.

Tekrar yaya kaldırımına dönüyorum, ama o kadar dar ve darlaştırılmış ki, yürüyemiyorum. Hava da sıcak, bir ağaç gölgesi arıyorum, ama yol boyu ağaçlar kocamış gitmiş. Yerlerinde anlamsız kare boşluklar var. Biraz daha yürüyorum, her yer kazılmış ve doğalgaz onarımı var. Geçemiyorum. Başımın üzerinden hevenk hevenk kablolar, elektrik telleri geçiyor. Biraz daha yürüyorum ve en sonunda, her attığım adımda başıma gelenlerle ilgili olan belediyenin, büyük ve gülen "başkan"ının resmiyle karşılaşıyorum. İlk ve anaokulun bahçesine dökülen asfaltın, filanca belediye tarafından dökülmüş olduğuna dair, bir iftihar

levhası sunuyor...

Bu durumda, her adımda, her solukta yüz yüze geldiğim yerel politikalarla ilgilenmemelik edebilir miyim? Nereye kadar, bu sorunların hiç biri ve daha birçoğu, beni hiç ilgilendirmemiş gibi yapabilirim? Sokağın ışıkları, mutfaktaki musluktan akan su, çocuğumun oynayacağı/ spor yapacağı yer/park, beni nasıl ilgilendirmez? Sokağımda yıkılan evler ve yıkılan her konutun yerine giderek artan kat sayısına verilen izin, kentin geçmişiyle/ kimliğiyle ilgili, yapay ve plastikten yapıp yapıştırılmış gibi duran bina cepheleri, "tarihi evler"...

Kamusal bir kaynak olan ama bir türlü denetlenmesine dair hiçbir şey yapamadığım belediye bütçesinin ne için kullanıldığı, kadınlara ve erkeklere göre nasıl bölüşüldüğü, ideolojik olarak, ya da ahbap-çavuş ilişkilerine göre saçılan kamusal yerel harcamalar, çıkarıcıları, hemşerileri kayıran yerel yöneticiler? Bunlarla ilgili yapacağım hiçbir şey yok mu?

Solfasol'un "yerel yönetimle ilgili bir dizi semineri, forumu ve çalışması, bu sorunları çözecek değil elbet. Ama bu konudaki düşüncemizi neden geliştirmeyelim? Neden başka ülkelerin, başka kentlerin nasıl işler yaptığını görüp-bilmeyelim? Neden bu kentle ilgilenmiş insanlar, kente dair düşüncelerini eleştirel bir biçimde aktarmasınlar?

Bu konular üzerinde daha çok düşünmek ve tartışmak, başka kentlerin deneyimleri hakkında daha çok bilgi sahibi olmak, biz hemşerileri, yerel politikalara hakkında daha donanımlı, politik olarak daha güçlü ve ne yapılmasını istediğimiz konusunda daha ısrarlı hale getirmez mi?

O zaman Solfasol forumlarına gelin...

Hadi, yerel politikayla daha çok ilgilenelim!

Yerel Yönetim

Forumları Programı:

- 1. FORUM:** (10 Kasım Cumartesi)
13:00-14:00 / Film Gösterimi:
"1457 Ankara" (Yönetmen: Halil Yetiş)
14:15-17:30 / Panel - Forum:
Ankara; Hayaller ve Gerçekler
- Faruk Bildirici-Gazeteci
- Nergis Demirkaya-Gazeteci
- Özlem Akarsu Çelik-Gazeteci

- 2. FORUM:** 23 Aralık 2018, Pazar
- 3. FORUM:** 19 Ocak 2019, Cumartesi
- 4. FORUM:** 16 Şubat 2019, Cumartesi

Yer: Çağdaş Sanatlar Merkezi, Yaşar Kemal Salonu

DETAYLI PROGRAM VE BİLGİ İÇİN
gazetesolfasol.com ve haydiankara.net -

Bardacık Gıda Topluluğundan Çağrı

Doğal Bilinçli Beslenme(DBB) ağı içinden, Ankara'da Bardacık Sokak'ta bir araya gelen bir grup Ankaralı son iki aydır nitelikli gıdanın, doğal beslenmenin, dayanışmanın peşindeki çabalarını başka bir boyuta taşıdılar. Bu çabalarının artık bir de adı var: BARDACIK GIDA TOPLULUĞU. Topluluk destekli tarım modelini uygulayan üretici - tüketici işbirliğini örgütleyen topluluk, dayanışmanın aktif özneleri olarak üretici ve tüketicileri 3 haftada bir organize ettiği toplu siparişlerle bir araya getiriyor. İkinci toplu siparişini 20 Ekim'de gerçekleştiren topluluk bu dayanışmaya daha çok insanı dahil etmek için bir çağrı yayımladı. Çağrı şöyle:

"Bardacık Gıda Topluluğu olarak ikinci toplu siparişimizi 20 Ekim Cumartesi günü yaptık. Yaklaşık 30 kişi, 20 DBB üreticisinden yaklaşık 165 farklı ürün sipariş ettik ve ortak mekandan teslim aldık.

Özellikle Bardacık Sokak (Esat) yakınında ikamet eden Ankaralılar olmak üzere herkese açık bir çağrı:mız var: Bir sonraki toplu siparişimiz (muhtemelen 10 Kasım) ve sonrası için topluluğun aktif katılımlara ihtiyacı var. Özellikle üreticilerimizle iletişim (ürün listelerinin alınması ve ve siparişlerin iletilmesi) için ekibin biraz büyümesi lazım. Web çalışma grupları, deneyim paylaşımı çalışma grupları gibi ekiplerin de oluşmasını istiyoruz. Yüz yüze konuşmak çok daha güzel olacak ama şimdiden söylemek istediklerimiz var: "Gıda toplulukları" gönüllülük temelinde faaliyet gösteren, katılımcıların sorumlulukları paylaştığı yapılar. Ne kadar çok katılım olursa işler o kadar kolay ve keyifli oluyor. Biz bu gönüllü örgütlenme modelini önemsiyoruz. Yaptığımız iş bizim için, DBB üreticilerini

desteklemenin ve tüketicilerin nitelikli gıdaya erişim ihtiyacına yanıt vermenin ötesinde anlam taşıyor. Bu bizim için agroekolojik gıda sistemi vizyonuna, gıda egemenliğine ve nihayetinde toplumun demokratik ve ekolojik dönüşümüne katkı vermenin yollarından biri. Gönüllü çabamızın temelinde bu anlayışımız ve birlikte çalışmanın verdiği keyif var. Topluluk destekli tarım Türkiye'de, bölgesel ve küresel ölçeklerde ivme kazanan bir hareket. Türkiye'de küçükü büyüklü bir dolu girişim (bir özet için bkz. <http://gidatopluluklari.org/>) var. Bir Türkiye TDT ağı (<https://www.ekoharita.org/projeler/toplulukdesteklitarim/>), bir Akdeniz ağı (<http://urgenci.net/the-mediterranean-csa-project/>) ve bir uluslararası ağ (<http://urgenci.net/>) var.

Diğer yerel gıda toplulukları gibi biz de bu yapıların ve faaliyetlerin çoğalmasını, her mahallede hatta her sokakta benzer girişimler olmasını istiyoruz. Bunun için ilgili gruplarla işbirliği ve deneyim paylaşımı yapmaya hazırız."

İletişim: bardacik.gtk@gmail.com

MURAT ÇELİKKAN'LA İNSAN HAKLARI VE UMUT ÜZERİNE "Özgürlük mücadelesi hep yeniden yeşerir"

Söyleşi: İrfan Aktan

İnsan hakları mücadelesinin önündeki temel tıkaçlar neler? Otoriter rejimler uluslararası işbirliği içindeyken, insan hakları mücadelesi yürütenler arasındaki dayanışma ne düzeyde? İfade özgürlüğü önündeki engeller insan hakları mücadelesini nasıl etkiliyor? Cumartesi Anneleri'ne yönelik saldırılar, 1990'lı yıllarda işlenmiş faili meçhul cinayetlerle ilgili davaların beraatle sonuçlandırılması, AİHM'in özgürlükçü olmayan kararları nasıl bir çerçeveye oturtulabilir? Yıllardır insan hakları mücadelesi yürüten Hakikat Adalet Hafıza Merkezi'nin eş direktörü Murat Çelikkan'a bağlanıyoruz...

Eş genel direktörü olduğunuz Hafıza Merkezi'nin Danışma Kurulu üyesi de olan Osman Kavala'nın tutukluluğu bir yılı buldu. Bir yıldır iddianamesi bile hazırlanmayan Kavala'ya yönelik muameleyi neye bağlıyorsunuz?

Murat Çelikkan: Osman'ın tutukluluğu, iktidarın keyfi ve baskıcı uygulamalarına, insan hakları ihlallerine ses çıkartabilecek her kesimin susturulması operasyonunun bir parçası olarak düşünülebilir. Osman, desteklediği işlerin olumlu örnek oluşturması üzerine çalışan biridir, bağırıp çağıran biri değildir. Kendisini tanıyan kimsenin, onun herhangi bir örgüte mensup olduğuna inanacağını sanmıyorum. Yaptığı işler, durduğu pozisyon ne kadar bağımsız

olduğunun göstergesidir. Bu nedenle, deli saçması iddianamelere boğulduğumuz halde, Osman hakkında bir suçlama oluşturmakta oldukça zorlandıklarını düşünüyorum. Ancak sivil toplumcu kimliğinin yanısıra işadami kimliğinin de olması, Türkiye'de entelektüel çevreler kadar uluslararası planda da ilişkilerinin olması bir taşla birkaç kuş vurmak olarak düşünülmüş olabilir. Muhafızlarda "ona bile dokunuyorsa", yandaşlarda da "ona bile dokunduk" duygusu yaratmak açısından iyi bir hedef olduğu da sanılmış olabilir. Osman'ın hâlâ hapiste olması onu hapse atanların acziyetini ortaya koyuyor. Ortada Osman'ı suçlamak, gözaltına almak, tutuklamak için ne yeterli ne de geçerli nedenler var. İnsanın aklına soğuk savaşın "rehin ve değişim" uygulamalarını getiren örneklerle bakınca, Osman bir rehin. Ama serbest kalması için karşılığının ne olduğu belli olmayan bir rehin. Bugün her Türkiye vatandaşı için potansiyel tehlike olan bu durum onun için fiiliyata geçmiş vaziyette. Bir an önce özgürlüğüne kavuşturulması lazım.

Osman Kavala insan hakları mücadelesi başta olmak üzere sivil toplumun gelişimi konusunda yoğun emek sarfetmiş bir isim olduğu halde, sizce yeteri kadar sahiplenildi mi?

Sahiplenme ancak gücünüz ve ısrarınız itiraz ettiğiniz şeyin gücüyle belli bir dengeye erişebiliyorsa, sebatınız daha güçlüyse işe yarayabilir. Yoksa amaca ne kadar hizmet ettiği düşünülmeli. Ayrıca bence Osman çok farklı kesimlerce, hak örgütleri, vicdan sahipleri

tarafından sahiplenildi ve sahiplenilmeye de devam ediyor. Unutmayalım ki sadece İnsan Hakları Derneği yöneticisi veya avukatı olup kovuşturmaya uğrayan, yargılanan veya ceza alanların sayısı 200'ü aştı. Bugün kapatılmamış hak örgütleri arasında en az bir mensubu yargılanmayan ya da cezalandırılmayan örgüt yok. Mücadele bu koşullarda veriliyor yani.

Uluslararası alanda insan hakları mücadelesinin zayıflamasının nedenlerinden biri, bu alanın çok teknik bir konu haline gelmesidir. Bu "teknikleşme", büyük şirket yönetimi kültürünü de bu alana soktu. Dolayısıyla insan hakları mücadelesini finanse eden yapılar, sonuç alamayacaklarını düşündükleri alanlardan elini çekiyor.

FETÖ davası kapsamında tutuklu bulunan Ahmet Altan, Nazlı Ilıcak gibi isimler müebbet hapis cezasına çarptırıldı. Bu davaların da yeteri kadar konuşulmaması, sıradan birer vaka olarak görülmesi nasıl izah edilebilir sizce?

Herhalde birden fazla nedeni var. Birincisi, yapılan konuşmaları seslendirecek medya organı kalmadı. Hepsisi şu veya bu yöntemle resmi yayın organı haline getirildi. Yine de sözüne itibar edilen, vicdan sahibi olan her kesimin bu meseleyi de gündeme getirdiğini gözlemliyorum. İkincisi, toplumun geniş kesimleri üzerinde oldukça kapsamlı uygulanan korkutma ve sindirme

operasyonlarının etkisini küçümsememek gerekir. Buna bir de her türlü barışçıl protesto eyleminin yasaklandığını ekleyin. Üçüncüsü de, bu konuda ses çıkartabilecek kesimlerin bir kısmının hâlâ “mahalle kaygısı” olduğunu sanıyorum. Herhalde “onlar bizim mahalleden değil” yaklaşımının da kısmi bir etkisi var. Halbuki demokrasi ve insan hakları mücadelesi verenler açısından mahalle kaygısı olmaz.

Hrant Dink ödülünü alırken yaptığınız konuşmanıza “Her şeyin bir çatlağı vardır ve ışık oradan sızar. Bu ödülü umut adına alıyorum” cümleleriyle son vermişsiniz. Herkesin karamsar olduğu bir dönemde, umudu nerede görüyorsunuz?

Hâlâ hayatta olmakta ve mücadelede görüyorum umudu. Gerek Türkiye’de gerekse diktatörlük altındaki başka ülkelerde böyle düşünen ve yaşayan çok sayıda insan var. Bazı insanlar varoluşlarını insan hakları yahut mesleki etik mücadelesi üzerinden sürdürüyor. Onların mücadelesi bir umut kaynağı. Umut olmadığı zaman herhangi bir değişim mücadelesi olamaz.

Otoriter rejimler kendi hükümlerinde insan hakları mücadelesini bertaraf etmeye çalışırken çoğunlukla uluslararası ittifaklara da başvuruyor. Peki insan hakları mücadelesi yürütenlerin uluslararası dayanışma ağında bir genişlemeden veya daralmadan söz etmek mümkün mü?

Uluslararası alanda insan hakları mücadelesinin zayıflamasının nedenlerinden biri, bu alanın çok teknik bir konu haline gelmesidir. Bu “teknikleşme”, büyük şirket yönetimi kültürünü de bu alana soktu. Dolayısıyla insan hakları mücadelesini finanse eden yapılar, sonuç alamayacaklarını düşündükleri alanlardan elini çekiyor. Ya fon vermiyor, ya kaynak bulmayı zorlaştırıyor veya dediğim gibi elini o alandan çekip tercih değiştiriyorlar. Örneğin bazı bağımsız fon kuruluşları, verdikleri fonları alınan sonuçlarla bağlantılı olarak değerlendirme eğilimi gösterdikleri için, fonlarında kısıtlamaya gidebiliyorlar. Türkiye’den bir sivil toplum kuruluşu, “Türkiye’de ifade özgürlüğünün iyileşmesi için şöyle şöyle çalışmalar yapacağım” dediğinde, kimse yaptığınız çalışmanın kısa vadede Türkiye’de ifade özgürlüğünü iyileştireceğine inanmıyor. Dolayısıyla böyle bir yatırım yapmak istemiyor.

İnsan hakları mücadelesinde sonuç alıcı faaliyetleri tamamen gönüllülük esasıyla gerçekleştirmek kolay değil. Bu mücadeleyi sürdürülebilir kılmak için, mücadeleyi yürüten insanların hayatlarını da sürdürebilmesi gerekiyor. Aksi halde, tıpkı siyaset alanında olduğu gibi ya parası olanlar bu mücadeleyi yürütecek veya gönüllü insanlar sadece boş zamanlarını buna ayırabilecek.

Yani bağımsız fon kuruluşları, insan hakları için yürütülen mücadele alanlarına yatırım gözüyle mi bakıyor?

Maalesef dünyada bunun işleyişi böyle. Çünkü sivil alanın, sivil toplumun gelişmesine yönelik fonların önemli bir kısmı, iş dünyasından gelen

Yanda eşi Ayşe Buğra’yla Silivri Cezaevi hatıra fotoğrafında görülen Osman Kavala’nın tutukluluğunun birinci yılı 1 Kasım 2018’de doldu.

Nisan ayında Stockholm’de 2018 yılı Sivil Haklar Savunucuları (Civil Rights Defenders) Ödülü’nü alan Murat Çelikkan, geçtiğimiz ay da Onuncu Uluslararası Hrant Dink Ödülü’ne layık görüldü.

insanlar tarafından yönetiliyor. Dolayısıyla zaten Türkiye’den umudunu yitirmiş olan fon sahipleri, dikkatlerini ve kaynaklarını başka ülkelere kaydırıyor.

Bu eğilim bir yanıyla da insan hakları mücadelesini fonlara bağımlı olmaktan kurtarmaya, gerçek anlamda gönüllülüğe dayalı bir mücadelenin yolunu açmaya vesile olabilir mi?

Valla bu bir hayal. İnsan hakları mücadelesinde sonuç alıcı faaliyetleri tamamen gönüllülük esasıyla gerçekleştirmek kolay değil. Bu mücadeleyi sürdürülebilir kılmak için, mücadeleyi yürüten insanların hayatlarını da sürdürebilmesi gerekiyor. Aksi halde, tıpkı siyaset alanında olduğu gibi ya parası olanlar bu mücadeleyi yürütecek veya gönüllü insanlar sadece boş zamanlarını buna ayırabilecek. Böyle sonuç almak da pek mümkün değil. Nitekim dünyada çok az sayıda büyük insan hakları kuruluşu sadece kendi kaynaklarıyla çalışabiliyor. Ancak mutlak olarak gönüllülüğü gerektiren bu mücadelede profesyonellik gönüllülük arasındaki gerilim henüz tam anlamıyla çözülebilmemiş, olması gerektiği gibi dengelenebilmiş değil. İnsan haklarının teknik hale gelmesi yüzünden insanlar, insan hakları hakkında konuşanların

ne dediklerini çoğu zaman anlamıyor. Örneğin ifade özgürlüğünden söz ettiğinizde, uzmanlık gerektiren bir alandasınız demektir. İşkenceyi önleme mücadelesi, uzmanlık gerektiren bir alan. Çıkıp teknik dille bir haktan veya ihlalden söz ettiğinizde, dediklerinizi anlaşılır kılacak başka insanlara ihtiyaç oluyor. Mağdur olanlarla, hedef alınanlarla doğrudan bağı olmayan, ortak dil kuramayan hak örgütleri de bu zayıflamanın bir başka kaynağı olabilir. Ama bu mücadeleden sonuç almak, süreklilik gerektiriyor. Süreklilik de parasız olmuyor.

OHAL’le birlikte uluslararası fon kuruluşlarından destek alan insan hakları örgütleri çeşitli defalar iktidarın hedefi haline geldi. Temmuz 2017’de, İstanbul Büyükşehir’de yapılan ve dokuz insan hakları savunucusunun gözaltına alınıp daha sonra tutuklandığı operasyon başta olmak üzere, hak savunucularının faaliyetleri kriminalize edilmeye, hatta darbeye ilişkilendirilmeye çalışıldı...

İktidarlar çeşitli kısıtlama veya kriminalize etme yöntemlerini birbirlerinden öğreniyorlar. Sivil alana ve hak alanına yönelik mücadelede Rusya’da Putin’in yaptığıyla Türkiye’nin, Venezuela’nın, Kamboçya’nın, İsrail’in yaptıkları arasında çok büyük farklar yok. Nasıl ki iktidarlar

bu konuda ortaklık kurabiliyorsa, hak mücadelesi yürütenlerin de ortaklaşması çok önemli. Hak örgütlerine yönelik kısıtlamaların ve baskıların olduğu yerlerde insanların nasıl mücadele verip sonuç aldıklarını bilirsek, uluslararası bir dayanışma içinde olursak, elbette mücadele etmemiz daha kolay olur. Sivil toplumun saldırılara karşı bir araya geldiği, sorunlarını öncelik sırasına koyarak mücadele ettikleri ülkelerde sivil alanın daralmasına karşı yürütülen mücadelede başarı şansı daha yüksek. Türkiye'de ne yazık ki ortak çalışma kültürü çok az. Ama mevcut dönemde, küçük de olsa bu yönde bir ilerleme olduğunu söylemek mümkün. Evet, şu an belli bir dayanışma içindeyiz, ama sivil alana yönelik saldırılara karşı nasıl bir stratejimiz olması gerektiğini oturup konuşmamız, belli bir strateji belirlememiz de gerekiyor. Henüz o aşamaya gelmediğimizi söyleyebilirim.

Baskının çok şiddetli olduğu, insanların konuşmaya çekindiği, hayatlarının bir gün içinde yok edildiği tek dönem bu değil. Nasıl bir hayat istediğimize ilişkin netliği ve umudu kaybetmemeliyiz.

Varlığını fon alarak sürdüren kurumların haricinde, topluluklar veya gönüllü inisiyatifler üzerinden insan hakları mücadelesi yürütenler de var. Bu yolla mücadele yürütenlerde bir artış olduğu söylenebilir mi?

Bu yolla yürütülen mücadelenin geliştiğini düşünüyorum. Gazeteciler, avukatlar, sendikacılar, kadınlar, LGBTİ bireyler hak mücadelesi yürütüyor. Çoğu zaman bu mücadeleyi yürüttükleri için başlarına iş alıyorlar. Dolayısıyla bu kesimleri de insan hakları mücadelesi verenler kategorisinde değerlendirmek lazım. Üstelik bu alandaki mücadele son üç yıla değil, son otuz yıla yayılıyor ve giderek artıyor, çeşitleniyor. Tabii şu anda ufak bir basın açıklaması yapmak bile yasaklanıyor, engelleniyor veya saldırıya maruz kalıyor. Bu tür engellemeler ve baskılar mücadeleyi geriye düşürüyor, katılımı azaltıyor. Yine de verilen mücadelenin kalıcı ve sistemli hale getirilmesi için kaynak da gerektiğini hatırlatayım.

Muhafif siyasi partilerin hak mücadelesinde genel olarak nasıl bir pozisyonu var? İnsan hakları mücadelesine ne düzeyde odaklanıyorlar?

Milletvekilleri, belediye başkanları hapse atıldığı için HDP, ister istemez bir varlık mücadelesi yürütmek üzere bu mücadelenin içinde yer alıyor. Bu mücadeleyi daha etkili bir biçimde yapabilir mi, ayrı tartışma konusu. CHP'nin az sayıdaki milletvekilinin çabası ve koşturması dışında

böyle bir politikası olduğunu ise söyleyemeyiz. CHP'nin hapse atılan milletvekillerine bile yeterli kadar sahip çıkmadığı ve Meclis'te verdiği destekle buna sebep olduğu da görülüyor. Kendi milletvekillerine bile sahip çıkmayan bir partinin insan haklarına sahip çıkacağına inanmak oldukça zor. Meclis'te temsil edilmeyen partilerin ise birçok insan hakları mücadelesi ortamında var olduğunu görmek mümkün. Ancak bugünün Türkiye'sinde ne yazık ki bu katılımların hiçbirisi yeterli değil.

Cumartesi Anneleri'nin bir süredir izin verilmeyen basın açıklamalarını her hafta bir CHP milletvekili TBMM Genel Kurulu'nda özetleyerek okuyor. CHP'nin bu desteğini nasıl değerlendiriyorsunuz?

CHP'li milletvekillerinin bu desteğini çok önemsiyorum. Türkiye'de her toplumsal ölçekli cinayetin faili meçhul ve cezasız kalması pratiğinin en önemli göstergelerinden olan kaybedilenlerin faillerinin kim olduğunu aslında herkes biliyor. Bunu CHP milletvekillerinin Meclis'te hatırlatıyor olması hem cezasızlıkla mücadele açısından hem de bugün her türlü demokratik etkinliğin yasaklandığını göstermesi açısından önemli.

Bugünün Türkiye'sinde insan hakları için ne yapılabilir, ne yapılmalı?

Boş bir laf değil: Umutlu olmak ve hayal etmeyi sürdürmek lazım. Ben 60 yaşını geçtim ve Türkiye'de ilk defa böyle bir dönemden geçmiyoruz. Baskının çok şiddetli olduğu, insanların konuşmaya çekindiği, hayatlarının bir gün içinde yok edildiği tek dönem bu değil. Nasıl bir hayat istediğimize ilişkin netliği ve umudu kaybetmemeliyiz. Bu yolda çok farklı düzey ve çeşitlilikte yapılabilecekler var. Benim açımdan bu mücadeledeki en önemli kriter, her gün aynada yüzüme bakıp bakmamak, gözlerimi kendimden kaçırıp kaçırmamaktır. O halde vicdan da boş bir laf değil. İnsanlara vicdanlarının sesini dinlemelerini öneririm. Herkesin demokratik haklar ve insan hakları mücadelesi için yapabileceği bir şeyler vardır. İnsan hakları mücadelesi her zaman en radikal olmak zorunda değil. Bazı mücadeleleri de kaydetmiyor, görmüyoruz, ama aslında iş ortamında, okulda, gündelik hayatta bu mücadeleyi veren sayısız insan var. Bu mücadeleleri çoğaltmak ve bundan vazgeçmemek zorundayız.

25 Eylül'de BM Genel Kurulu'nda konuşan Trump'ın "küreselleşmeye karşı vatanseverliği savunuyoruz" sözleri sizce ne anlama geliyor?

Bir kere bu beyan bir yalan. Aksi halde ABD'nin denizaşırı bölgelere asker göndermekten vazgeçmesi gerekirdi. Amerika'nın burnunu

sokmadığı, katliamlarına karışmadığı, baskıcı yönetimlerini desteklemediği çok az ülke var. ABD, Çin ve Rusya'ya karşı, Ortadoğu başta olmak üzere dünyanın her yerini kullanıyor. Vatanseverlik, baskıcı liderlerin milliyetçilik ve muhafazakârlık üzerinden kurduğu bir söylemden ibaret.

İnsan hakları mücadelesi her zaman en radikal olmak zorunda değil. Bazı mücadeleleri de kaydetmiyor, görmüyoruz, ama aslında iş ortamında, okulda, gündelik hayatta bu mücadeleyi veren sayısız insan var. Bu mücadeleleri çoğaltmak ve bundan vazgeçmemek zorundayız.

İktidarların insan haklarına yönelik kısıtlamalarının dünya ölçeğinde arttığı bir dönemin yaşandığını Hrant Dink ödül töreni sırasında da vurgulamıştınız. İktidarların baskıları, kazanılmış hakların kaybedilmesi ve giderek unutulması ihtimalini de beraberinde getiriyor mu?

Bu konuda farklı yaklaşımlar var. Sisifos söylencesine atfen "peki ya insanlar ateşi istemiyorsa ne olacak" sorusu sorulur. Tanrılarla insanların eşitlenmesi mücadelesi veriyorsun, ama insanlar bunu istemediğinde ne yapacaksın? Bir kere eşitsizliklerin ve haksızlıkların her zaman mağdurları var. Bu mağdurların hak talebi devam ediyor. İnsanların önemli bir kısmı her zaman bu eşitsizliklerin ve haksızlıkların giderilmesini istiyor. Dolayısıyla baskılar karşısında insanların temel haklarını kulak arkası edebileceğini söyleyemeyiz. Uluslararası ilişkilerden uluslararası kurumlara kadar 20. yüzyılın ikinci yarısına insan hakları mücadelesi damgasını vurdu. 21. yüzyılda bunda bir gerileme görüyoruz. Fakat bu gerileme, insanların haklarından vazgeçmesi veya bunları unutmasıyla değil, siyasi baskılarla, tercihlerle ilgili. Son elli yıllık insan hakları mücadelesinin de dönüp kendisine bakması gerekiyor, ama söz konusu gerilemenin sebebi elbette otokratik rejimlerin uygulamalarına dayanıyor. Öte yandan insan haklarının çıktığı yer olarak gösterilen Batılı ülkelerde de bu daralmanın yaşandığı ifade ediliyor, ama insan haklarına esas katkının Latin Amerika ülkelerinden olduğu unutuluyor. 1990'lardaki AİHM kararlarıyla bugünün kararlarını karşılaştırdığınızda, özgürlükler açısından bir geriye gidiş gözlemliyoruz. Ama sonuç olarak AİHM de devletlerarası bir kurum. Şu anki Batılı devlet yönetimlerinin önemli bir kısmının muhafazakâr olduğunu da unutmamalıyız. İnsan haklarında dönemsel gerilemeler olabilir, ama bu geçicidir. İlkeler ise kalıcıdır. Bu ilkeleri daha özgürlükçü perspektifle yorumlayacak insanlar ve mücadele alanları mutlaka yeniden yeşerir.

İnsan haklarında dönemsel gerilemeler olabilir, ama bu geçicidir. İlkeler ise kalıcıdır. Bu ilkeleri daha özgürlükçü perspektifle yorumlayacak insanlar ve mücadele alanları mutlaka yeniden yeşerir.

Özgür Gündem gazetesinde bir günlük nöbetçi genel yayın yönetmenliği yaptığı için 1 yıl 6 ay hapis cezası verilen Murat Çelikkan (ortada), 2017'de 68 günlük tutukluluğunun ardından denetimli serbestlikten faydalanarak tahliye edildi.

Hafıza Merkezi olarak başta 1990'lı yıllarda işlenen faili meçhuller olmak üzere zorla kaybetme vakalarının hem çetelesini tutuyor hem de açılmış davaları takip ediyorsunuz. Mevcut yargı, özellikle 1990'lara ilişkin nasıl bir tutum alıyor?

AKP, iktidara geliş sürecinde ve iktidarının ilk dönemlerinde, kendi siyasal alanını genişletebilmek için Kemalizmin ve yer yer militarizmin dayanak noktalarıyla mücadeleye girişti. Bu süreçte özellikle 1990'lı yıllardaki ihlallere yönelik çeşitli davaların açıldığına ve o dönemdeki sorumlulara yönelik suçlamaların yapıldığına şahit olduk. Bu, şu veya bu nedenle yapılmış olabilir, ama bizim açımızdan önemli olan sonuç alabilmektir. Fakat çözüm sürecinden sonra ve hatta hemen öncesinde, 1990'lı yıllara ilişkin açılmış davaların tek tek aklanmayla sonuçlandığını gördük. Zaten davaların yılları bulan ertelemeleri, müdahil avukatların taleplerinin görmezden gelinmesi, davaların oradan oraya taşınarak takip edilmesinin zorlaştırılması gibi engeller vardı. Fakat yargılama safhasında müebbet hapis istenenler hakkında birdenbire, tek celsede beraat kararları verildiğini görmeye başladık. Dolayısıyla, adaletin siyasallaşmasından ve büyük ölçüde yönetim erkinin kontrolüne girmesinden geçmişle yüzleşme davaları da etkilendi. Bu kapsamda, açılan davaların mağdurlar aleyhine sonuçlarla nihayetlenildiğini söyleyebiliriz. Bu sonuçlar elbette bugün Türkiye'nin içinde bulunduğu adalet mekanizmasının bağımlılığı sorunundan ya da hükümetin ve devletin giderek daha milliyetçi bir çizgi ve söyleme sahip olmasından, bu temelde yapılmış olan ittifaklardan bağımsız değil. Öte yandan örneğin 1990'lı yıllarda Cizre'de elliye yakın insanın katledilmesinden veya kaybedilmesinden sorumlu olan biri için mağdur yakınları şöyle diyordu: "Biz zaten hiçbir zaman mahkûm olacağına inanmadık. Ama bizimki, onun sanık sandalyesinde yargılandığını, bir dönem de olsa tutuklanmış olduğunu görme mücadelesiydi." Her ne kadar sonuç alınmasa da insanlar bir mücadele alanı olarak adalet alanını terk etmiyor. Sonuç alınmayacağını biliyorlar, ama yıllarca sürecek bir uğraşa hâlâ giriyorlar. Pek çok ülkede kırk-elli yıl sonra gelen adalet var.

Yaklaşık 273 bin kişi hapiste. 400 bini aşkın kişi de denetimli serbestlik kapsamında kontrol altında. Denetimli serbestlik de çoğunlukla adli suçlar için tasarlanmış bir yöntem. Cezaevlerinin kapasitesinin ne kadar aşılmış olduğu ortada. Aflar her dönemde hem oy hem de kendi muhaliflerine cezaevlerinde yer açma yatırımı olarak kullanılıyor.

Kesintilere uğramış olsa da yirmi yıla yakındır devam eden Cumartesi Anneleri'nin Galatasaray Lisesi önündeki gösterileri artık sert bir biçimde engelleniyor. İktidarın Cumartesi Anneleri'ne yönelik saldırgan tavrını neye dayandırıyorsunuz?

Cumartesi İnsanları'nın hedeflediği kesimlerin önemli bir kısmının bugün iktidarda olması veya iktidar ittifakı içinde bulunması etkenlerden biri. İkinci etken, Cumartesi Anneleri'nin, Cumartesi İnsanları'nın sadece kaybedilen yakınlarını değil, devletin bugün de devam eden pratiklerini animsatiyor olması. Cumartesi Anneleri'nin öyle bir meşruiyeti var ki, hiçbir şekilde gösteri yapılmamasını isteyen iktidarın iradesini kırıyorlar. İktidar eğer Cumartesi İnsanları'nın iradesini kırabilirse, geriye kalan herkesle uğraşabileceğini

"İktidar eğer Cumartesi İnsanları'nın iradesini kırabilirse, geriye kalan herkesle uğraşabileceğini düşünüyor olabilir. Mezar hakkı mücadelesi bundan üç bin yıl önceye, Sofokles'e, Antigone'ye dayanıyor. Bunun karşısında hiçbir siyasetçi, hiçbir devlet mücadele edemez."

düşünüyor olabilir. Mezar hakkı mücadelesi bundan üç bin yıl önceye, Sofokles'e, Antigone'ye dayanıyor. Bunun karşısında hiçbir siyasetçi, hiçbir devlet mücadele edemez. Onların tarihleri bu mücadeleyle baş etmeye yetmez. Cumartesi İnsanları'nın toplumun çok farklı kesimlerinde inanılmaz bir meşruiyetleri ve haklılıklarının kabulü var. Uluslararası alanda da hâlâ çok önemliler ve herkesin gözleri onların üzerinde. Bu iş o kadar kolay değil!

MHP'nin af tasarısı hakkında ne düşünüyorsunuz?

Son rakamlar, yaklaşık 273 bin kişinin hapiste olduğunu gösteriyor. 400 bini aşkın kişi de denetimli serbestlik kapsamında kontrol altında. Denetimli serbestlik de çoğunlukla adli suçlar için tasarlanmış bir yöntem. Cezaevlerinin kapasitesinin ne kadar aşılmış olduğu ortada. Bu tür aflar her dönemde hem oy hem de kendi muhaliflerine cezaevlerinde yer açma yatırımı olarak kullanılıyor. Her affın, devletin "biz hata yaptık" demesi olarak değerlendirilmesi gerekiyor. Ancak tam anlamıyla bağımsız, etkili, adil bir yargı mekanizması olmayınca aflar kaçınılmaz oluyor ve herkes haklı bir memnuniyetle karşılıyor. Ancak bugün Türkiye'de patlayan adli olaylar kadar hapsedilmiş siyasi mahkûmlar olduğu gerçeğini unutmamak lazım. Af olacaksa ayrımsız bir genel af olmalı. İnsanlığa karşı suç işlemiş olanlar da af kapsamı dışında olmalı.

Yoğun baskı döneminde başta gazeteciler olmak üzere pek çok insan, düşüncelerini ifade etmekten geri duruyor, otosansüre başvurmak zorunda kalıyor. Aynı şeyin insan hakları savunucuları için de geçerli olduğunu söyleyebilir miyiz?

Yüzyıllara dayanan mücadele sayesinde elde edilmiş ve tanımlanmış haklardan geri adım atma imkânı yok. Bu haklarla ilgili savunuyu yumuşatmak söz konusu olamaz. Yapılan ihlal neyse, insan hakları savunucuları bunu söylemek zorunda. Fakat mücadele yöntemlerinde kısıtlamalar, farklılıklar gündeme gelebilir. Bazı kurumlar yayınlacakları raporları, eğer gündelik bir meseleye dokunmuyorsa, erteliyor olabilirler. Ama gündelik hak mücadelesinden hiçbir insan hakları kurumu geri duramaz.

Dolayısıyla Türkiye'de insan hakları mücadelesi yürüten yapıların sağlam temellerinden şaşmadığı, kurumsallaşmanın kökleşmiş olduğu söylenebilir mi?

İnsan hakları uluslararası bir alan. Türkiye'de insan hakları kuruluşlarının söylediği her söz güvenli ve itibarlı bulunur. Ama sadece İHD'nin bile 200'e yakın üyesi, insan hakları faaliyetleri nedeniyle ya yargılanıyor ya da kovuşturmaya tâbi. Şu anki mücadelenin böylesi şartlar altında yürütüldüğünü unutmamalıyız.

"Adalet gibi, hakikat de tahakküm altına alınıyor. Hakikatin gücünden bahsetmek zorlaşıyor. Hakikatin değil, inançların gücünden bahsetmekse kolaylaşıyor. Gücü elinde tutanların inanılmasını istediklerinin egemen olduğu bir Türkiye'de yaşıyoruz." Bu cümleler, Hrant Dink ödül töreni konuşmanızdan. Basın özgürlüğü üzerindeki baskılar ve kısıtlamalar, insan hakları mücadelesi açısından ne tür sorunlar yaratıyor?

Bundan kaynaklanan sorunlar çok ciddi. Özellikle pozitivizmden gelenler hakikatin gücüne inandıkları için, "hakikati ortaya çıkarırsan meseleler çözülür" diye düşünürler. İçinde yaşadığımız dönemde hakikatlerin ortaya çıkması engelleniyor. Dahası, kutuplaşmanın had safhada olduğu toplumlarda, hakikati ortaya çıkarsan bile, toplumun bir kesimi o hakikati görmemeyi veya gerekçelendirmeyi tercih ediyor. Dolayısıyla insan hakları kriterleri ve ilkelerinin nasıl oluştuğu da, hakikatin hangi süreçte arandığı da bu açıdan çok önemli. Hakikat oluşumundan ve bunun topluma yayılmasından bahsedebilmek için sonsuz bir ifade özgürlüğü olması gerekir. Türkiye'de siyaset yapanların, siyasi görüşlerini açıklayanların bile yargılandığı ve cezaevinde bulunduğu bir dönemde gazetecilerin, insan hakları savunucularının ve hatta hukukçuların işi çok zor. En zoru da, doğrudan bir ideolojik alanda çalışan gazetecilerinki. Ben bireysel düzeyde de olsa gazetecilik alanında hâlâ etik mücadelesinin verildiğine inanıyorum. Ama mesele bununla çözülecek gibi değil. Mevcut tahakkümün ortadan kaldırılması ancak demokrasi mücadelesiyle mümkün.

(Bu söyleşi ilk olarak 20 Ekim 2018'de birartibir.org'da yayımlanmıştır)

Nice Ankaralının bir anısı sıkışmıştır belki yıkıntının bir yerine... “Altındış” Yıkıldı Gitti!

Akın Atauz

Ulus'ta, Mayıs ayında başlayıp, bir-kaç hafta önce yıkımı tamamlanan, kare prizma biçimindeki kule, biz Ankaralılar için önemli miydi? Kule, en son Gümrük Müsteşarlığı olarak kullanılıyordu. Oldukça lineer biçimde dizilmiş 3 bina (en doğuda, biraz içeri çekilmiş kare prizma kule, ortada yatay Anafartalar Çarşısı ve Atatürk heykeline bakan meydanın bir kenarını oluşturan eski Spor Bakanlığı'nın, göbeği hafifi şişman kule daha... Şimdi sanırım, yıkılma sırası onda.

Kentin belleği, sürekli olarak yıkılan bazen yeri boş bırakılan, bazen de yerine yenisi inşa edilen yapılarla dolup-taşıyor. Bu doğal bir süreç. Kente yapılan her bina, sonsuza kadar orada varlığını sürdüremez elbet. Her şeyden önce bina eskir. Sonra, insanlar, insanların ihtiyaçları, talepleri ve beğenileri değişir; kentin o bölgesinin işlevleri, toplumsal/ kültürel tanımı değişir... Bu nedenle, kentin özellikle merkezi yerlerindeki binalar, bir süre sonra, yitip giderler. Eğer kentin belleğinde yer almayı gerektirecek kadar önemli bir yönleri varsa, kentin belleğinde, bir biçimde yaşarlar. Ya da en azından, bazı kentli hemşerilerin belleğinde yaşamaya devam ederler. Sonra, o da biter.

Mimari programı, nitelikleri tartışılabilir, ama daha çok, bu kulenin Ankara'nın Ulus gibi tarihi bir bölgesinde, Ulus İşhanları kompleksinin bir parçası olarak duruşu ve bunun anlamı, daha sonra da yıkımının anlamı üzerinde, başka tür bir tartışmaya ihtiyaç var.

Bir çizgi üzerindeki üç bina ve daha sonra meydana gelen Ulus İşhanları ve ortası avlulu çarşılar ve Ulus İşhanlarını tam karşısındaki (tamamlanışı biraz daha geç olan) 100 Yıl Çarşısı, Ankara Ulus Meydanını 20. Yüzyıl'ın ilk ve ikinci yarısındaki “modernleşme” çabalarının örnekleriydiler. Burada tartışılacak çok konu var elbette: Ulus'un “modernleştirilmesi” çabası, nasıl bir “modern” olacağı ve Ulus meydanını/ çarşılarını kullanan insanların “modern”le nasıl bir ilişki kurmak istedikleri vb. türü, çok fazla soru var. Ama bunları tartışmayalım şimdilik.

Ancak, eğer bu kenti önemseyen hemşeriler olmak istiyorsak, yukarıdan bir irade ile yapılan her müdahaleyi görmemiz ve bu konuları tartışmamız gerekiyor. Yıkılan sarı eloksal kule (“Altındış”) belki, Ankara'nın modernini en iyi temsil eden binalardan biri değildi. Ama o yılların modernleştirme anlayışının bir ürünüydü ve söylemek istediği bir söz vardı. Beğenmediğimiz bir modern/ modernleştirmeyi tartışmak için olsa bile, kulenin yerinde kalmasını savunanlar olabilir ve sözlerinin dinlenmesini hak ediyorlar(dı).

1966 yılında ODTÜ Öğrenci Birliği yönetim kurulundaydım. “Devrimci Grup” olarak seçilmişti ve o yaz, Varto'da müthiş bir deprem oldu. Çok korkunç bir depremdi ve binlerce insan ölmüştü. ODTÜ öğrencilerinden bir grup arkadaş, hemen Varto'ya gitti ve dayanışma göstermeye çalıştı. Bu gruptaki bazı arkadaşlarımız, Varto'dan çok çarpıcı fotoğraflar çekmişlerdi. Büyük bir felaketi ve çaresizliği yansıtıyordu bu siyah-beyaz fotoğraflar.

Kentin belleği, sürekli olarak yıkılan bazen yeri boş bırakılan, bazen de yerine yenisi inşa edilen yapılarla dolup-taşıyor

Fotoğrafları büyüttük ve en çarpıcı olanlardan, bir Varto Depremi Sergisi hazırladık. Ancak bunun kampus içinde kalmasını istemiyorduk. Ankaralılara göstermek istiyorduk, felaketin korkunçluğunu. Ankara, ne de olsa Varto'ya oldukça uzak sayılır; bu depremin yarattığı felaketi tam olarak hissetmiş değildi sanki. Hafta sonu olup, okulda kimse kalmayınca, biraz konuştuk. Panoları yüklenip Ulus'a götürmeye karar verdik.

Solfasol neredeyse ilk sayılarından beri, daha çok Anafartalar Çarşısı ile ilgili olarak, tartışmalara zaman zaman yer veriyor. Ancak bu yazı, sadece bu sarı eloksal yapı ile ilgili bir anı üzerinde olacak.

Orada bir yer bulacaktık. Baktık: Altındış'ın önündeki merdivenlerin, yokuşun aşağı kısmına doğru oluşturduğu küçük istinat duvarı, bu iş için çok uygun.

Burası L biçiminde bir duvardı ve iki bina arasındaki boşluk, sokak gibi bir geçiş oluştuyordu. O yıllarda henüz Anafartalar İşhanı'nın spiral yangın merdivenleri yapılmamıştı. L duvarın kısa ucu, cadde üzerindeydi, uzun kenarı ise, içeriye doğru uzanıyordu. Önünden, her dakika yüzlerce insanın geçtiği bir yerd. Bulvar üzerindeki kısa duvara, serginin ODTÜ adını ve Varto Depremi Fotoğraf Sergisi başlığını

içeren tanıtım panosunu astık. Uzun duvara da en çarpıcı 10-12 kadar, çok büyük ölçekli fotoğrafları astık. Bunun için ne kimseden izin almıştık, ne de sergiyi düzenlerken her hangi bir müdahale oldu. Öğrenciler olarak, düşündük, yaptık ve oldu.

İlk andan itibaren, sergi büyük bir ilgi gördü. Sergiyi, Ulus'taki Ankaralılara götürmekle çok iyi bir iş yapmış olduğumuzu anladık. Depremin yarattığı felaket ve yıkım, çok daha iyi ve yakından hissedilir hale gelmişti. Sergi, Ankaralıların da depremi ve Varto'daki durumu anlamalarını sağlıyordu. Pek fazla yazı yoktu. Fotoğraflar her şeyi söylüyordu zaten. Akşama kadar orada kaldık ve akşam, daha önce tanımadığımız birini orada bekçi olarak bırakıp, evlerimize döndük. Sergiye polisin ya da sağcı grupların saldırabileceğini düşünüyorduk, ama hiçbir şey olmadı. Sadece ilgi gördü.

Ancak biz ayrıldıktan biraz sonra, bıraktığımız bekçi, telefon etti ve polisin geldiğini söyledi. Biz tekrar Ulus'a gidene kadar, polis sergiyi toplayıp karakola götürmüştü. Bize sadece, Bakanlıktan (bina o zaman “Köy İşleri Bakanlığı” olarak kullanılıyordu sanırım) izin almadan onun duvarını kullanamayacağımızı söylediler. Büyük bir sorun olmadı.

O duvara asılmış olan fotoğraf sergisinin gördüğü vakur ve sakin kabul ve ilgi, insanların kendileri için yapılan bir sunuşa nasıl heyecanla yanıt verdiğini görmek, biz öğrenciler için çok öğretici olmuştu.

Altındış'ın önünden ne zaman geçsem, o duvardaki Varto Sergisini görmeye devam ettim, belleğimde. Altındış'ın yıkılması, benim için, bu dersi her defasında hatırlama fırsatını da yıkmış oldu. Artık sadece size aktardığım bu anı var.

Ama dediğim gibi, binalar ve bellek, zamanla yıkılır gider. Bu olabilir. Ne var ki, Ankaralıların belleğinde yer edecek başka fırsatlar oluşabilir. Bunu her zaman yapabiliriz.

Eren Aksoyoğlu'yla Keçiören, Sosyal Demokrasi ve CHP Üzerine: "Keçiören'i almak, Ankara'yı almak demektir"

Söyleşi: Mehmet Onur Yılmaz

Eren, pek çok ortamdan tanıdığımız, Solfasol ahalisinin de parçası olan bir arkadaşımız. Keçiören Belediye Başkanlığı için CHP'den aday adaylığı sırf bu sebepten bile ilgimizi çekmişti. Ama bunun yanı sıra çok alışıldık olmayan iki konu daha var. Birincisi bildik adaylara göre çok genç bir aday olması. İkincisi ve daha önemlisi ise pek çok aday adayından farklı olarak kazanmanın hiç de kolay olmadığı bir yerden Keçiören'den aday olması. İşte bu saiklerle Eren Aksoyoğlu ile Keçiören Belediye Başkanlığı aday adaylığını, solu, sosyal demokrasiyi ve CHP'yi konuştuk.

Solfasol: Şöyle başlayalım. Eren, neden adaysın ve neden Keçiören'den adaysın?

Eren Aksoyoğlu: Bugüne kadar hep beraber pek çok şeyi denedik; sokak eylemleri, büyük toplanmalar, tartışmalar, buluşmalar, forumlar... Bütün bu sürecin sonunda geldiğimiz en kötü durumdayız bugün. Dolayısıyla bunların hiçbirisi bize çözüm olmadı. Yalnızca, piyasacı ve gerici bir saldırıyı yavaşlayabildiğini gördük ama durduramadığını da gördük. Örneğin, evet Gezi Parkı'na giremediler ama AKM'yi yıkmayı başardılar. Büyük direnişlerin büyük sonuçları olur tezi Türkiye'de işlemedi. Gezi direnişi sırasında 8,5 milyon genç sokağa çıktı ama bu sayıda gencin sokağa çıkması iktidar partisini iktidardan uzaklaştıramadı, ya da Yunanistan'da olduğu gibi bir sol partiyi iktidara getiremedi. Dolayısıyla ben Türkiye için çözümün sadece ve tek başına direniş hareketlerinde olmadığını aynı zamanda bir kadro hareketine ihtiyacımız olduğunu düşünüyorum.

Bu dönemde benim üyesi ve aday adayı olduğum parti CHP dahil çok büyük bir karanlık içerisinde kaldık. Üzerine Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde yaşadığımız hayal kırıklığı hepimizi böyle bir sürecin içine götürdü. Ben bundan bir an önce çıkıp CHP her yerde olmalı, iddiamızın olmadığı yerlerde de güçlü şekilde olmalı diyerek Keçiören'den aday olmanın iyi olacağını düşündüm. Bizim, özellikle benim jenerasyonumun, bugün CHP'nin olmadığı yerlerde örneğin Diyarbakır'da, örneğin Varto'da ve tabii ki Keçiören'de güçlü adaylarla çıkabilecek mi sorusunun peşinden gitmesi gerektiğini düşünüyorum. Buna odaklanırsak, bunun için mücadele edersek başarılı olabileceğimize inanıyorum. Bunun dışında bir şansımızın da olmadığını düşünüyorum. Yoksa hepimiz büyüklerimiz gibi kendi konforlu alanlarımızda yaşar gideriz.

S.: Peki örneğin neden Sincan değil de Keçiören? Keçiören'den aday adayı olmanın özel bir sebebi var mı?

E.: Keçiören Çankaya'nın antitezi. Keçiören, Çankaya'dan sonra Türkiye'nin en büyük ilçesi. Ve ben iktidar Keçiören'de yıkılırsa her yerde yıkılır diye düşünüyorum. Keçiören'i almak, Ankara'yı almak demek, sonraki seçimlerde Türkiye'yi almak demektir.. Çankaya'dan başlayarak Ankara'yı, Türkiye'yi alamazsınız, ama Keçiören'den başlayarak Ankara'yı da Türkiye'yi de alırsınız.

İkincisi ben esnaf çocuğuyum. O tipolojiyi çok iyi tanıyorum. Esnafların pratiklerine çok teşneyim. Bunun çok işe yarayabileceğini düşünüyorum. Üçüncüsü Keçiören'de seçmen davranışının çok hızlı bir şekilde değişebileceğini düşünüyorum. Bu

Sincan için geçerli değil ama Keçiören'de mümkün.

S.: Dolayısıyla politik ve stratejik olarak kazanılması gereği dışında Keçiören'in teknik olarak kazanılabileceğini de düşünüyorsun.

E.: Evet kesinlikle. CHP çok uzun süredir Keçiören'de siyaset yapmakla ilgilenmedi. Siyaset yapma isteği olmayınca da özellikle son iki dönemde Turgut Altınok'a, yani AKP'nin karşısındaki diğer muhalif adaya teslim olduk, ilerleyemedik. Keçiörenli seçmenden uzaklaştık ve sırf bu sebepten dolayı çok sayıda seçmen sandığa gitmedi. Ben, aktif, direngen, kendini anlatma iddiası olan ve solun içini dolduran bir siyasetle Keçiören'in her yerinden oy alınabileceğini düşünüyorum. Bunun çok yakın bir örneği de var elimizde. Yenimahalle Belediye Başkanı Şentepe'den AKP ve MHP oy bloğunun olduğu bir yerden oy alabiliyor. Şentepe'de genel seçimlerde AKP ya da MHP'ye oy veren yurttaşlar yerel seçimlerde Fethi Yaşar'a oy verebiliyor. Ben bunu Keçiören'in pek çok bölgesinde yapabileceğimizi düşünüyorum.

S.: Uzun süredir CHP içinde aktif ve aynı zamanda da eleştirel konumunu muhafaza eden bir yerde duruyorsun. Senin tespitlerin ve önerilerinle CHP'nin yerel yönetim politikaları örtüşüyor mu?

E.: Bu tip durumlarda hangi CHP diyerek başlıyorum. Çünkü bir Genel Merkez olarak bildiğimiz klasik CHP var, bir örgütlerde vücut bulan pragmatik bir CHP var. Bir taraftan da seçmen bloğu içerisinde daha özgürlükçü, toplumcu, laiklikten yana olan ama içinde yaşadığı toplumun şartlarına da uyum gösteren CHP tabanı var. Bunlar birbirinden çok uzaktalar. Ben seçmen grubunun olduğu büyük bloğun yanında yer almak ve onlarla birlikte hareket etmek gerektiğini düşünüyorum. Ben Genel Merkezin de örgütlerin de çok benzer şekilde seçmen bloğunun çözüm odaklı yaklaşımına çok uzak olduğunu düşünüyorum. CHP seçmenini tarif etmek için bize anlatılan ulusalcı seçmen kitlesi kent merkezlerinde yaşayan ve olduğundan büyük gösterilerek gözümüze sokulan bir kitle ve gerçek değil. Dolayısıyla biz kendi seçmen bloğumuza yaklaştığımız zaman, onlarla hareket ettiğimiz zaman, onların dilini kullandığımız zaman başarılı olacağımızı düşünüyorum. Bunlardan en önemlisi de sınıfsal bir pozisyon alabilmek. CHP'nin gerçek seçmen bloğu devleti hiçbir zaman kendi aygıtı olarak görmedi. CHP seçmeni devlete hep çok uzaktaydı. Oysa CHP'yi temsil eden yönetici eliti ise kendisine ait olmayan devleti sahiplenme, onun bütün saiklerini, pratiklerini sahiplenme dolayısıyla geçmişten yaşanmış büyük acıları bile sahiplenme noktasında durabildi. Buradan bir başarı çıkması mümkün mü? Bence değil.

Ben CHP yönetici elitinin, yereldekiler dahil, tablonun hiçbir noktasına doğru bakmadığını,

Sağcıların oyunu almak için sağcıları aday göstermek bizi kendi tahayyülümüzden uzaklaştırdı. Toplum böyle talep ediyor diyerek bunu yapıyoruz. Toplum Mansur Yavaş'ı talep ediyorsa bize ihtiyaç yok demektir. Bize düşen ortaya bir kent tahayyülü koymak ve herkesi buna ikna etmek için çalışmak.

göremediğini düşünüyorum. CHP yönetimi buraları görebilse bambaşka bir Türkiye görecektir.

S.: Adaylığın durumunda planın ne?

E.: Birincisi bu adaylık mevzu sağ siyasetin bize dayattığı bir kavram ve bence ikincil. Aslında öncelikle programın konuşulması gerekiyor. Biz nasıl bir programla alacağız. Sosyal demokratların post-fordist dönemde önerebildiği bir üretim ilişkisi yok. Dolayısıyla buradan bir çıkış da üretmiyoruz. Kapitalizmle sosyalizm arasındayız, kapitalizmin eşitsizliğini gidermeye çalışıyoruz ve buradan bir liberal demokrasi çıkar söyleminin artık hiçbir toplumsal tabakada karşılığı yok. Bu üretim ilişkisini tanımlayamayınca kalkıp Seferihisar gibi birkaç örnek üzerinden kendimizi anlatmaya çalışıyoruz. Sosyal demokratların elinde bulunan 230 belediyeyi bir yana bırakıp komünist Ovacık Belediye başkanını çok sevmesinin sebebi de bu. Çünkü bizim elimizdeki belediyelerde üretim ilişkisine dayalı bir politika söz konusu değil. Kaçınılmaz olarak komünist bir belediye başkanı sempatiyle karşılanıyor.

S.: Seferihisar gibi bir örnek üzerinden Keçiören ya da Ankara kazanılabilir mi?

E.: Hayır. Şunun gibi: Köylerde genç yok, gençler kentlerde, üniversite ve Erasmusla yurtdışına gitme peşindeler, work&travel ile dünyayı geziyorlar ama biz hala köy enstitüleri demeye devam ediyoruz. Köy enstitüleri önermesinin gençlerde karşılığı olmadığı gibi Seferihisar örneğinin de Büyükşehir ölçeğinde hiçbir karşılığı yok.

S.: Peki sen nasıl bir yeni yaklaşım öneriyorsun?

E.: Ben CHP'lileri çok öfkeli buluyorum. Daha sakın kalmayı öğrenmemiz gerekiyor. Toplumla ilişki kurmaya çalışırken sürekli öfke nöbetleri geçirirseniz kimse sizi ciddiye almaz. Söylediklerimizde haklı olsak da bu öfkemizi haklı çıkarmıyor. Kendi tahayyülümüzü yitirmiş

... devamı sonraki sayfada >>

>> 9. sayfanın devamı

durumdayız. Neredeyse 15 yıldır ortaya bir tahayyül koymuyoruz. Bunun yerine bir çözüm partisi görüntüsü veriyoruz.

S.: Ankara için yürütülen Mansur Yavaş tartışmalarını buna mı bağlıyorsun?

E.: Ekmelettin İhsanoğlu'ndan Mansur Yavaş'a sağcıların oyunu almak için sağcılar aday göstermek bizi kendi tahayyülümüzden uzaklaştırdı. Toplum bunu talep ediyor diyerek bunu yapıyoruz. Toplum Mansur Yavaş'ı talep ediyorsa bize ihtiyaç yok demektir. Bize düşen ortaya bir kent tahayyülü koymak ve herkesi buna ikna etmek için çalışmak.

S.: Peki nasıl bir tahayyül bu? Nasıl bir program?

E.: Ne olmadığını söyleyerek başlayayım. Şuraya Pazar yeri, buraya kapalı otopark, şuraya tiyatro salonu yapacağız dediğiniz zaman işte bu tam anlamıyla sağcı bir program haline gelmeye başlıyor. Projeciliği biraz geri plana atıp yönetmeye aday olduğumuz kent parçasındaki gerçek ihtiyaçlara ve bunları nasıl karşılayacağımıza odaklanmalıyız. Bu da her yer için ayrı bir gündem demek. Seferihisar'la Keçiören'in ayrılmasının sebebi de bu. Bu da her bir belediye için ayrı bir vizyon belgesini ortaya koymayı gerektirir.

S.: O zaman sorma zamanı, senin Keçiören için önerdiğin vizyon nedir?

E.: Keçiörenlilerin büyük çoğunluğu gününü Keçiören dışında geçiriyor Keçiören'i ise otel gibi akşam yatıp uyumak için kullanıyor. Kendi oturduğu yerde sosyalleşmiyor. Bu çıkmaza bir de AVM'leri eklediğinizde sorun daha da derinleşiyor. Keçiörenlileri AVM'lerde görmeye başlıyoruz ama sokaklar yine boş. Bunun değişmesi gerekiyor. Fatih köprüsü üzerinde her sabah 45.000 araç

Keçiörenden Çankaya'ya doğru geçiyor ve trafiğin sıkışmasına sebep oluyor. Fatih Köprüsündeki tek yönlü bu yoğunluğu bir trafik sorunu olarak görmek sağcı bir bakıştır. Sosyal demokrat belediyecilik Keçiörenli 45000 aracın her sabah neden Keçiören'den Çankaya'ya doğru gittiğini sorgulayıp bu trafiği tersine çevirmek için yapılması gerekeni bulmayı gerektirir. Derdim şu; bu 45000 araç Keçiören'de kalmalı, dahası bu trafik tersine dönmeli. Halbuki kentin ilk üniversitelerinden birisi, Ziraat Mektebi Keçiören'de, Koç Üniversitesinin çok büyük iki arsası var, boş. Kuzey bölgesinde çok büyük ve boş araziler var.

S.: Peki ne olacak da bu trafik tersine dönecek?

E.: Çok uzun vadeli bir iş bu ama çok özetle söylersem Keçiören'i 24 saat yaşayan bir yer halinde getirmeliyiz. Bu da sağcı bir bakışla yapılamaz.

S.: Gençlerle ilgili pek çok şey söylüyorsun program taslağında. Nasıl bir vizyon öneriyorsun onlara?

E.: Keçiören'de çok yılmış ve öfkeli ama pırl pırl bir genç kitle var ve çok haklılar bu öfkelerinde. Çünkü onları kimse dinlemiyor, onlara kimse hiçbir şey sunmuyor. Bu da gençlerin bir güvenlik endişesi haline gelmesine sebep oluyor. Bizim bu gençlerin hayatlarına, onları bizim istediğimiz yerlere çağırarak değil onların olduğu yere köşe başında takıldıkları yere giderek dahil olmamız gerekiyor. Bunu nasıl yapacağımızı programımız yayımlandığında göreceksiniz.

S.: Çankaya, Keçiören çekişmesi, rekabeti olarak görünen ikililiğe nasıl bakıyorsun? Keçiörenli olmaya ayrı bir vurgun var programında. Nedir bu?

E.: Yine özetle anlatayım. Hiçbir yerde Keçiören Belediyesi yazmayacak, başkanın fotoğrafı, ismi

olmayacak. Keçiören olacak, Keçiören yazacak, Keçiörenliler olacak, Keçiörenlilerin fotoğrafları olacak.

S.: Peki, aday adaylığın adaylıkla sonuçlanmazsa planın ne?

E.: Ben aday yapılsam da yapılsam da program konuşmalıyız. Ben aday yapılmazsam yapacağım ilk şey programımı aday yapılacak arkadaşımızın önüne koyup ona destek vermek olacak. Bu da olmazsa programı başka kanallarla yaygınlaştırmak. Çünkü günün sonunda kesin olan şey şu: bu seçimi program kazanacak. Aday ikincil bir durum ve ikincil kalmalı.

S.: Son sorumuz şu; bu program düşünceni parti içinde istediğin gibi anlatabiliyor musun, istediğin yerlere ulaştırabildin mi, bu fikirlerini? Senin aday adaylığını değerlendirecek olanlar senden ve fikirlerinden haberdar mı? Doğrudan sormak gerekirse Kılıçdaroğlu'na ulaşabildin mi?

E.: Sadece Kılıçdaroğlu'na ulaşmıyorum. Orada tuhaf bir şekilde engeller var. Ama onun altındaki kadrolar biliyorlar, bildiklerini biliyorum. İl örgütünden, arkadaş çevremden hatta parti meclisinden güzel sesler geliyor. Ama bunların hiçbirinin yeterli olmadığını biliyorum. Günün sonunda parti içi demokratik süreçlerin işletilip işletilmeyeceği belli değil ve onun dışındaki kanallar da garip bir şekilde tıkalı.

S.: Son olarak söylemek istediğin bir şey var mı?

E.: En zor soru bu sanırım. Özetle benim meselem program konuşmak, program konuşturmak ve temel hedefim Keçiörenlilere Keçiören'i sevdirmek. Bunu başarırız kazanırız.

>> 11. sayfanın devamı...

E.A.: Filmin yolculuğu Toronto'da başladı, bundan sonrası nasıl?

H.T.: 7-8 ülkede vizyona çıkacak, bir belgesel için yolculuğu iyi gidiyor, daha çok yerde gösterileceğine inanıyorum. Aynı zamanda Amazon'a Dünya haklarını verdik bir sene sonrasında online satışı olacak. Türkiye'de 26 Ekim'de vizyona girdi.

E.A.: Daha önceki yaptığın filmlerin ne kadar katkısı oldu bu iş için?

H.T.: Aslında biraz daha ters bir durum var, çünkü bu film okul gibiydi, benim için. Bundan sonra yapacağım filmlere katkısı olacak bu belgeselin. Yılmaz Güney'in filmlerinin içine dışına çıkmış birisiyim ben artık, bir tek bunları izleyip değil, araştırmak falan... Hatta öyle ki, Yol filmi için bir sahne var, tren veya kar sahnesi, onu kurgulamak lazımdı, kısaltmak lazımdı, bütün sahneyi koyamazdık. Bir baktık ki resmen Yol'u kurguluyoruz! Tam anlamın lazım, kısıdan kurgulayıp anlatabilmek lazım; Tuncel Kurtiz'in Tarık Akan'ı dövdüğü sahne, kar sahnesi en az dört katı uzunluğunda aslında. Yeni bir filmim çıkacak misal ismi "Çingene Kraliçesi" bu belgeselin çok çok büyük katkısı oldu.

E.A.: Tek bir imaj üzerinden gitmemiş olması, Yılmaz Güney'in farklı yönlerini görmesi bu işi özellikli kılan durum olmuş bence. Filmi tamamladıktan sonra sana ulaşip Yılmaz Güney'le ilgili görüntülere sahip

olduğundan bahsedenler oldu mu?

H.T.: Ben çok sormuştum Altın Portakal'da ödül aldığı ana dair görüntüleri bulamamıştım. Festivalin arşivinde falan var mıdır diye, yok demişlerdi ama sonradan birisi çıktı bende var görüntüler diye... TRT'ye sormuştuk arşiv görüntülerinden aşırı yüksek bir ücret talep ettiler bizim bütçemize çok uzak rakamlar istediler.

E.A.: Yılmaz Güney'in kaçıyla ilgili sormak istediğim bir şey var. 80'li yılların ortalarında bizzat gördüğüm Antalya Kaş'taki Jandarmanın önünde atıl vaziyette bir Amerikan arabası dururdu, bu otomobilin Yılmaz Güney'in kaçış esnasında Kemer'den Kaş'a geldiği araç olduğu söylentisi vardı. Türkiye'den kaçışıyla ilgili ne kadar bilgiye ulaşabildin acaba?

H.T.: Kemer'in yakınından kaçmış evet. Kaçışı kurgulayan Yol filminin yapımcısı İsviçreli Donat Keusch ve Canan Gerede. Nihat Behram'ın kitabı var bunun üzerine. Yılmaz hoca öldükten birkaç sene sonra, bunu bir gazeteye satıyorsa daha başka birileri üstüne bir şey söylemiyorsa kime inanacaksın. Nihat bey evet bir parçasıymış ama... Bahsettiğin arabayı, evet doğru, askeriye'nin orada bırakmışlar. O doğru efsane değil! Tahir Yüksel de burada, o işin tüm içini dışını bilir.

E.A.: Belgeseldeki en etkileyici görüntülerden biri Yılmaz Güney'in annesinin Tahir Yüksel tarafından kaydedilmiş çekimleriydi. Güney'in ölümü annesine hiç duyurulmamış, 1987 yılında Tahir beyin yaptığı kayıta annesine "Yılmaz abiye ne söylemek istersin?" sorusuyla kaydettiği görüntüler çok etkileyiciydi. Kendisinin arşiv görüntülerinde katkısı yüksek zannediyorum.

H.T.: Afişler olsun, fotoğraflar olsun en büyük katkı Tahir abinin arşivinden oldu, fotoğrafların %70'i onun arşivinden, kendisi de 600 sayfalık bir kitap çıkaracak zaten.

E.A.: Hapishanedeki video çekimlerine nereden ulaştınız?

H.T.: İsveçli bir gazeteci hanımın yaptığı röportajlardan o görüntüler.

E.A.: Yolunuz açık, gişeniz bol olsun! Söyleşi için teşekkür ederiz.

H.T.: Ben de teşekkür ederim...

Yönetmen Hüseyin Tabak'la Söyleşi: Çirkin Kral Efsanesi...

Söyleşi: Enver Arcak / Fotoğraflar: Mazlum Demir

Kino 2018, Alman Filmlerinin Türkiye'de seçkisi kapsamında Hüseyin Tabak'ın yönetmenliğini yaptığı "Çirkin Kral'ın Efsanesi" isimli Yılmaz Güney belgeseli 29. Ankara Uluslararası Film Festivalinde seyircilerle buluştu. Dünya prömiyeri geçen yıl Toronto Uluslararası Film Festivalinde gerçekleşen belgeselin gösterimine yönetmen Hüseyin Tabak'ın yanı sıra belgeselde yer alan Tahir Yüksel ve İsmail Beşikçi de katıldılar. Belgeselin Ankara prömiyerinin ardından Hüseyin Tabak'la bir söyleşi gerçekleştirdik. Belgesel 26 Ekim'de vizyona girdi. Yönetmenin Yılmaz Güney'le ilgili uzun süren araştırmasıyla ortaya çıkardıkları kadar, kendine dair arayışı hikayenin anlatımında önemli bir temel oluşturmuş.

Enver Arcak: Öncelikle tebrikler! Zor bir konuda çok iyi bir iş çıkarmışsın; anlatımı iyi, ilk defa yayınlanan görüntüler, anlatımlar var. Anlaşıyor ki epey zaman harcamışsın, sonucunda değerli bir belgesel ortaya çıkarmışsın. Bu harcadığın vakit sadece filme dair değil, araştırma kısmını da içerdiği için uzun sürmüş belli ki. Araştırma ve yapım sürecini biraz anlatır mısın?

H.T.: Benim için önemli olan ilk başta Yılmaz Güney'in sanatını anlamaktı, onun için elime geçtiği kadar filmlerini seyrettim. Sanırım 80-90 tane oldu izlediğim, filmlerinin bazıları kayıp olduğu için izleyemedim. Kitaplarını 2011'de falan bulmak zordu, şimdi yeni baskılar çıkmış ama son baskılar 90'lardan kalmaydı. Misal, "Boynu Bükük Öldüler" kitabını bile zar zor buldum. Düşünün, Yılmaz Güney gibi bir sanatçının yeni baskısı çıkmamıştı. Mirasla nasıl ilgileniyor meselesi bu, çünkü yasak falan değil, kitap çıkarmak çok pahalı değil, neyse onların üzerine çalıştıktan sonra ilk etapta Fatoş Güney'le görüşmek istedim, olmadı sıcak bakmadı. Altın Portakal'da ödül aldıktan sonra işim kolaylaştı, kapılar açıldı o durum çok yardımcı oldu bana. Fatoş Hanıma ulaşmaya çalıştığım sıralar filmim yeni çıkmıştı daha ödül falan durumları henüz yoktu. Sonra başka kaynaklardan Elif (Yılmaz Güney'in kızı) Hanımla tanıştım, onun kitabı yeni çıkmıştı o zamana kadar çok kitap okumuştum Yılmaz Güney üzerine ama onun kitabı beni çok etkilemişti. İnsani bir tarafı vardı, küçük bir kız gözünden yazılmış o kitap beni çok duygulandırdı. Asıl yolculuk onunla başladı.

E.A.: O Fransa'da yaşıyor sanırım.

H.T.: Evet, Paris'e gittim kapısını çaldım, ilk buluştuğumuzda bir kelime söylemedi beni dinledi sadece. Ben anlattım anlattım o dinledi, ondan sonra birkaç kere daha gittim samimi olduk ve Elif abla bana sağ olsun ailenin kapısını açtı. Leyla Demirezen'in (Yılmaz Güney'in kardeşi) yanına gitmemi sağladı, aileyle daha çok samimi oldum, Nebahat Çehre'ye oradan kapı açıldı. Yani yolculuğun başlamasını sağladı Elif abla. Çok iyi oldu çünkü Yılmaz Güney'i tanıyan daha önce konuşmamış insanlara ulaşabildim. Röportajda kimlerin yer alacağını falan Fatoş Hanıma söyledim. Şimdiye kadar yapılan belgeseller Güney film yapmış ama önceki işlerde ona zarar vermemek üzerine yapılmış görünüyordu. Anlaşılabilir ama Yılmaz Güney'in başka tarafını göstermek, başka insanlara da göstermek gerekiyordu. Mehmet Aktaş (yapımcısı) bana güvenenlerden oldu; yaparsak daha fazla soru cevapsız kalmasın ve önemli olan kitaplarının okunması, filmlerinin izlenmesini artırmak olmalı diye düşündü. Onun için çok detaylara girdik. Biz bu yapımda özgür olduk, Türkiye'den kimseyle çalışmadık ne Güney filmle ne Türk Bakanlığıyla çalıştık yani rahattık anlatım adına.

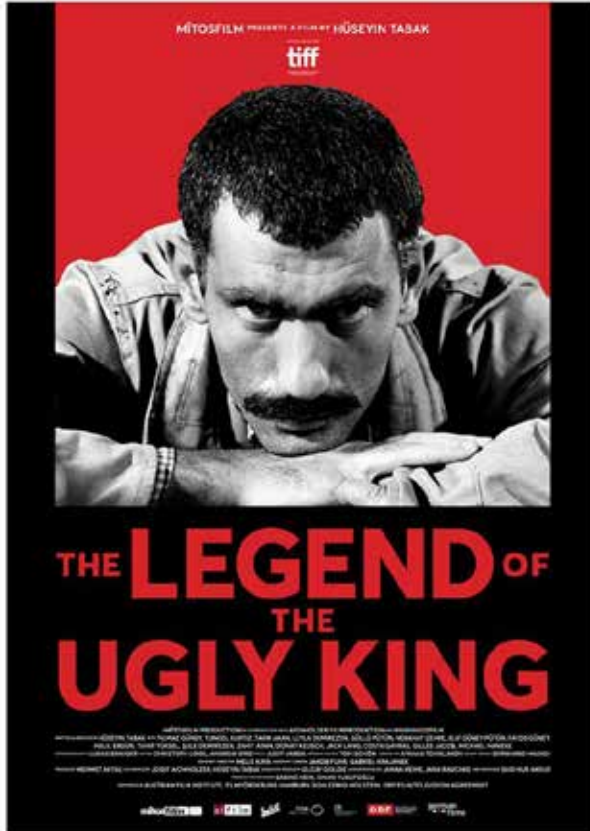
Benim için önemli olan ilk başta Yılmaz Güney'in sanatını anlamaktı.

E.A.: Alman ve Avusturyalı yapımcılarla çalışmanın avantajı oldu mu, bu durumda?

H.T.: Evet ama Almanya'da altı yerden destek istedik, bir yerden bulabildik. Almanya'dan Mito Film inanılmaz destek verdi, bir de ailem katkı sağladı, kredi çektim, iş almadım bu filmi yapabilmek için. Altın Portakal'daki ödülün sonra aslında bir dolu iş gelmişti ama bu belgesele vakit ayırmaya karar verdim. Geceleri senaryo yazıp onları satıp öyle gelir sağladım ailem için. Bu arada yapım tahminimden uzun sürdü. Ben de bu kadar uzayacağını beklemiyordum.

E.A.: Bir dolu yolculuk yapmışsınız bu iş için bu yolculuklar masrafları artırmıştır herhalde.

H.T.: Filmi Alexa kamerayla çektik. Yanı sıra eski görüntülerin, seslerin temizlenmesi, renk düzenlemesi, müzikler vs. hep restore ettirdik. Bunlar ve telif haklarını almak için yaptığımız harcamalar masrafların büyük kısmını oluşturdu.

E.A.: Filmin başında neden bu yola çıktığınla ilgili "Yılmaz Güney senin için neden önemli?" diye soruyordu Michael Haneke.

H.T.: Yola çıktığımdaki çekimlerden Michael Haneke. İkinci çekimdi, işin başındaydım henüz. O anda içimde bir his var, önumde neler göreceğimi bilmiyordum, motor gibi bir şey var, illa bu adama yakın olmak istiyorsun. Bu yedi sene sonrasında sanata aileme bakışım değişti. Bu dönemde iki tane çocuğum oldu, annemi kaybettim böyle çok çok şeyler yaşadım aynı zamanda, çekim yaptığımız insanlar arasında kaybettiklerimiz oldu. Yılmaz Hocanın çocuklarıyla olan ilişkisi bana çok şey öğretti, çok etkiledi kendi hayatımın parçalarını gördüm. Benim de yeme içmeyi unuttuğum oluyor işimi yapmak için, benzerlikler buldum. Belgeselde bahsi geçen "Canlı Hedef" filmindeki gibi mesela kızına göndermeler yapmış filmlerinde. En çok öğreten, bu zamanda aynaya bakıp, hep kendini soruşturman lazım, bu ben miyim diye sormanın gerekliliği oldu. Yılmaz hoca özellikle "Hücrem" kitabında kendini kritik ediyor, bizim toplumda pek az insan kendini kritik eder.

E.A.: Cezaevinde yazdığı bir kitaptı sanırım, belgeselde o kitaptan epey alıntı yapmışsınız.

H.T.: Evet, çoğu o kitaptan okumalar var, yanı sıra bir şiiri ve duruşmasından bir okuma var.

E.A.: Yılmaz Güney'i keşfetmen Almanya'da başlamış bir durum mu?

H.T.: 80'lerde tabi Türk televizyonları yoktu. Yılmaz Güney'in fotoğrafı bizim evin duvarında asılıydı. Çocukken ölmüş amcam gibi bakıyordum fotoğrafına. Bu adamı seviyoruz biz ailecek, falan diye sempati başlamıştı. Sonradan kim olduğunu anlıyorsun. Gurbette çok izlenen biriydi, "Kadere Kırkbeş" falan...

E.A.: Ailenizin politik duruşu var mıydı yoksa sadece sinema efsanesi olarak mı hayrandılar?

H.T.: Kesinlikle vardı, biz Maraş Alevi-Kürt köyünden göç etmişiz Almanya'ya. Yani doğuştan siyasi bir durumumuz var! 78'deki Maraş Olaylarından sonra babam amcam hepsi içeri girdi zamanında, bunlarla büyüdüm hep.

... devamı yan(10.) sayfada >>

ANKARA BİZİM NEYİMİZ OLUR?

Yazı ve Fotoğraflar: Burcu ve Ahmet Sönmez

Sıcak bir Eylül sabahı Akın Atauz'la Kirit Kafe'nin üst katındaki buluşmamız Yeni Başlayanlar İçin Ankara gezimizin habercisiydi. Konuştuk, tanıştık, Akın Atauz gezinin teorik çerçevesini hemen çiziverdi. Kendisi rehber değildi, biz de turist değildik ama ilginç bir gezi olacağı baştan belliydi. Geziden beklentimiz ne olabilirdi? Ankara Kalesi ve Ulus civarında bir yürüyüş, Ankara tarihi, ekonomik ve sosyal hayatı hakkında malumat, mimari eserler ve biraz da gastronomi.

Peki acaba gezinin sonunda Alman yazar Walter Benjamin'in tarif ettiği flanör ya da Akın Bey'in Lauren Elkin'in aynı adlı kitabına referansla bahsettiği "flanöz" olabilecek miydik? Tabi ki olamazdık, yürürken gözlem yapıp bir de üstüne şehri tanıyıp üstüne bir şeyler yazabilmek kolay mıydı?

Neyse efendim lafı uzatmayalım. Akın Atauz önce içinde Ankara geçen edebi eserlerden bahsetti bize. Sevgi Soysal'ın Yenişehir'de Bir Öğle Vakti ya da Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Beş Şehir kitabında adı geçen bu bozkır şehrini sevebilmek mümkün müydü? Ankaralılar kimdi ve kültürel katman çeşitliliği ne demektir?

Galiba gezinin önemli kazançlarından bir tanesi, Ernest Mamboury isimli bir İsviçrelinin –ki kendisi Galatasaray Lisesi'nde Fransızca öğretmenliği yapmış- 30lu yıllar Ankarasına dair kaleme aldığı rehberden haberdar olmamızdı. Ankara Valiliği ile Ankara Üniversitesinin işbirliği içinde tıpkı basımını yaptırdığı bu eserin elektronik kopyasına netten ücretsiz erişmek mümkündür hatta erişilmelidir. Bu harika eseri o gün yazmak pek alan önemli bir meseleyken bugünkü

Ankaralıların bunu okuması en az o kadar önemli. Ankara'nın dağları, tepeleri ve derelerini öğrenmek, bugün neden bazı mahallelerde rezidans inşaatları yapıldığını ya da alt geçitleri su bastığını anlamak için mühim. Kentin birkaç bin yıl öncesine gidebilirken birkaç ay sonrasını öngörememek ne acı!

Geçmişin Ankaralı ile günümüzün Ankaralı arasında bir bağ var mı? Hemşerilerinin ortak ve yerel ihtiyaçlarını gideren bu şehir bizim neyimiz olur? Galiba hepsinin cevabı hayal gücümüzün bir yerlerinde saklı ve mühim olan Akın Atauz'un dediği gibi "meraklısı için Ankara üzerine sorular" sorabilmek.

At Pazarı meydanındaki iç kalenin giriş kapısı üzerindeki Moğolca kitabenin ne anlama geldiğinden, bu kapının hemen dışındaki hanlar bölgesinin bugünkü durumuna kadar pek çok meseleye gezi boyunca değinildi. Evde çok yer tutması mümkün olan bir takım alet edevatın özel bir müzede sergilenmesinden tutun da hemen yüz metre aşağısındaki Aslanhaneye kadar farklı kültür katmanlarının, sınıfların ve zamanların bir aradığı bu şehrin galiba kaderi, tıpkı camileri

ayakta tutan Roma sütunlarının devşirme malzeme olarak kullanılması gibi.

Orta zamanların Ankarasına geldiğimizdeyse hamamlar, camiler, sinagoglar ve pazarları gördük. Peki bunları var edip şenlendiren kimlerdi acaba? Ahi kardeşler, Romalı hemşeriler, Bizanslı yapı ustaları ya da Ermeni çobanlar.

Gerektiği yerlerde çay- simit molaları verip Ankara'nın kadim esnaf teşkilatı Ahiliği bize aktaran Akın Bey merkezi yönetime karşı isyanlara sahne olmuş şehrin kendi kendini nasıl ürettiğini ve yönettiğini örnekleriyle açıkladı. Bugün Suriyeli göçmenlerin işlettiği fırından sıcak tandırların alındığı, Suluhan'dan mutfak alışverişlerinin yapıldığı gezide son durak pek tabi ki Ankara'nın inanç turizmi merkezi Hacı Bayram Veli Camisi ve çevresi oldu. Bir yandan dönerlerimizi yerken bir yandan da Augustus Tapınağındaki yazıt ve Bayramiliğin konuşulduğu gezinin sonunda aklıma takılan şu soru oldu;

Ankara bizim neyimiz olurdu?

ATÖLYE:

Kaydedilen Çocuk

Bu atölye çalışması, belgesel ve sinemada çocuğun varlığının görsel anlatım dilinde nasıl bir içeriğe sahip olduğu üzerinedir. Belgesel ve sinema filmlerinden örnekler üzerinden yürütülecek atölye çalışması, en geniş anlamıyla görsel sanatlar ve medyada çocuğun temsiliinin farklı formlarını tartışmayı ve çocuk haklarını temel alan bakış ile "kaydedilen" çocuğa bakış arasında farklılıkları ele almayı amaçlamaktadır.

(Atölyenin kapasitesi 12 kişidir)

BİLGİ VE KAYIT İÇİN:

info@gundemcocuk.org

14 Kasım Çarşamba
Film Gösterimi: 18:30
HEKİM 10'
BİZ İKİ KİŞİYİZ 9'

PANEL 19:00

**ÇOCUK KİMDİR, MÜLTECİ KİMDİR,
MÜLTECİ ÇOCUK KİMDİR?**

Panelistler:

Yeşim Mutlu
Cemile Gizem Dinçer
Serhat Keleş

Moderatör:

Mehmet Onur Yılmaz

15 Kasım Perşembe
ATÖLYE 15:00-18:00

KAYDEDİLEN ÇOCUK

Yürütücüler:

Alper Şen
Mehmet Onur Yılmaz

Atölye Kayıt:

Atölyemin kapasitesi 12 kişidir.
Kayıt için info@gundemcocuk.org

Adres: ODTÜ Mezunlar Derneği İşçi Blokları Mahallesi 1540.Şk. No: 58 100.Yıl Çankaya

HERMANA: Ankara'nın Yahudi Topluluğunun Anlatılmamış Tarihi Belgeseli 6 Kasım'da ODTÜ'de

ŞEHRİMİN TADI

**Yürüyordum
Yürüyordum ay ışığında
Beynimde düşünceler belki bir ezgi
Yarım kalır şarkı bitmez bazen
Unutamadım zaten unutmam ki
Çünkü hayat hafife alınamaz ki
Ankara sokaklarında...**

**Yazı ve fotoğraflar:
Onur Açıkgöz**

Bulutsuzluk Özlemi, Ankara Sokakları

Şehir nedir? Bizim için ne anlam ifade eder? Sokaklarından geçip gittiğimiz, okuldan ya da işten çıkışta güvenli sığınağımız olan evimize ulaşmak için kalabalıklarına karışmak durumunda kaldığımız, ruhsuz ve kimliksiz bir zorunluluk mu? Yoksa her gün, her an gerek fiziksel gerekse kültürel anlamda yeniden inşa edilen, içinde yaşayan canlılarla birlikte vâir olan, insanlara çılgın kalabalığın içinde kendi kimliğini oluşturma imkânı sunan, özgürlük sağlayan bir sosyal ortam mı? Şehrin kendisi de yaşar mı?

Bu sorulara herkesin kendi bakış açısına göre farklı cevapları var. Eğer konu Ankara'ysa herkesin söyleyeceği daha çok şey var. Belki de Türkiye'de üzerine en çok tartışılan kent Ankara. Herkesin bir fikri var Ankara hakkında ve Ankaralı olmayanların bu kent hakkındaki düşüncesi -bilhassa kıyı bölgelerindeki insanların- genellikle olumsuz. Bu olumsuz düşüncelerin dayandığı temeller var elbette. Başkent olmasından ötürü şehrin devlet ve bürokrasiyle özdeşleştirilmesi, dolayısıyla şehre karşı zorunlu saygıyla karışık bir korku duyulması, soğuk ve gri olması, bana kalırsa talihsiz ve anlamsız bir şekilde İstanbul'la kıyaslanarak bu gereksiz rekabette baştan geride görülmesi bu temellerden bazıları. Bu düşüncelere sebebiyet veren daha genel bir yargı var aslında. O da Ankara'nın başkent olmasından sonra şehir vasfını kazandığı, daha önce kasabadan hallice bir yer olduğu yargısı. Yani Ankara'nın köksüz, yapay bir yer olduğu düşüncesi -biraz da istenerek-zihinlere yerleştirilmiş durumda. Bense bu yargının doğru olmadığını düşünüyorum.

Tarih boyunca Hititler'den Frigler'e, Lidyalılar'dan Galatlar'a, Persler'den Osmanlı'ya pek çok medeniyete ev sahipliği yapmış bir yer Ankara.

Kendi tarihi sanıldığından eski, sözünü ettiğim medeniyetlerden evvel Neolitik ve Bakır Çağı'nda dahi yerleşime sahne olmuş bir yer. Evet, tarihte çok büyük bir yerleşim yeri olmamış belki ama jeopolitik konumundan ötürü her zaman belli bir öneme sahip olmuş bir kent Ankara. Cumhuriyetin başkent olarak burayı seçmesinde dönemin gerekliliklerinin yanı sıra Ankara'nın bu tarihsel öneminin de etkisi var.

Zihinlere kazınmak sorgulanamaz bir veri olarak kabul ettirilmek istenen bir başka konu ise Ankara'nın etnik ve dini yapısının yekpare bir kimlikten oluştuğu. Daha açık bir deyişle burada yalnızca Türk ve Müslümanların yaşadığı, diğer unsurların gözardı edilebilecek bir önemde olduğu düşüncesi yerleşmiş başka bir kalıp yargı. Halbuki cumhuriyet öncesinde pek çok Anadolu kenti için geçerli olduğu gibi Ankara da çok etnisiteli, çok dinli bir yerd. Nüfusun yaklaşık üçte birini gayrimüslimler oluşturuyordu ve Yahudilerin, Ermenilerin hem müslüman Türklerle karışık yaşadığı hem de çoğunlukta oldukları mahalleler vardı.

Peki bunların yaşadığımız zaman için bir önemi var mı? Şehrin geçmişini bilmek bize ne kazandırır? Her şey olduğu gibi devam eder mi, yoksa şehirle kurduğumuz ilişki başka türlü ve daha sağlıklı mı olur? Ben son sorumun cevabının ikinci kısımda olduğu düşüncesindeyim.

Buralarda bizden önce pek çok insan vardı. Soluk alıp verdiler, aşık oldular, savaşlar yaptılar, eserler bıraktılar. Yaşadılar. İzlerini her sokağa çıktığımızda görüyoruz aslında, bilinçsiz bir şekilde bu izlerin yanından geçip gitsek bile. Halbuki geçmiş geçip gitmiş değildir. Her zaman

yeniden inşa edilen bir mücadele alanıdır. Bu yüzden önemlidir. Boşvermemek gerekir. Çünkü geçmiş boşluğa gelmez. Eğer geçmişle ilgilenilmezse, başkaları onu eline alıp şekillendirir ve kendi yazdığı geçmişe inanmanı ister. Bir alternatifin, bir çaban yoksa kafana yatmasa da inanmak zorunda kalırsın. Halbuki memnun olmadığın şeyi değiştirmek için çaba göstermen gerekir. Bu çabada ilk adım yaşadığın yerin geçmişine dair öğretilen şeyleri sorgulamakla başlayabilir. Daha anlamlı bir hayat için bir çaba olur bu. Çünkü hayat hafife alınamaz, Ankara sokaklarında...

Yahudi Mahallesi

İzmir'de Aretha Franklin için lokma döküldü!

Zeynep Ömür Yılmaz

Respect!

"İzmir'de Aretha Franklin için lokma döküldü"

Haberi internette ilk gördüğümde bir Zaytung haberi olduğunu düşündüm. Sonra şehrin İzmir olması ve paylaşıldığı sitenin de Zaytung olmaması, beni haberi açmaya itti; devamı şöyleydi: "76 yaşında yaşamını yitiren Amerikalı şarkıcı Aretha Franklin, ölümünün 7. gününde İzmir'de anıldı. Burada dökülen lokma, Franklin'e ait "Respect" şarkısı eşliğinde vatandaşlara ikram edildi. Karaburun'da lokmanın dökülmesine öncülük eden Dr.Ahmet Uhri anma etkinliğine ilişkin 'Hayatımıza bir şekilde yaptığı işlerle, sanatıyla, bilimiyle etki eden insanları anıyoruz.' dedi". Bir 'dizi kahramanı' için bile cenaze namazı kılan insanların olduğu ülkemde, gerçekten yaşamış bir efsane için lokma dökülmesine şaşırdığım için utandım sonra. Lokma eşliğinde "Respect" ise onu onurlandırmanın en güzel yoluymuş sanırım! Ne diyelim, güzel ruhuna gitsin...

Yazımın kalanını Aretha Franklin şarkıları eşliğinde okumanızı tavsiye ediyorum, çünkü ben öyle yazıyorum. Büyülü, yumuşak, tutkulu sesiyle birlikte...

Aretha Franklin, nam-ı diğer Soul Kraliçesi (Queen of Soul), yetenekli bir vokal ve piyanist olan annesi ve peder olan babası sayesinde kilisede gospel söyleyerek başlıyor kariyerine. Annesiyle babasının ayrılığı, annesiyle kısıtlı sürelerle görüşmesi ve sonra onun vefatı... Tüm bunların ardından babasının menajerliğinde önce J.V.B. Records'la ilk albüm anlaşmasını yapıyor. Hala

Jim Carrey'nin Aretha Franklin'in ardından yaptığı çizim. Twitter'da şu sözlerle paylaşmıştı: "Bakın ne kadar güzel olabiliyor. Teşekkürler Aretha!"

Gospel söyleyen Franklin, The Caravans ve The Soul Stirrers ile turne yapmaya başlıyor. The Soul Stirrers'la çalan Sam Cooke'a aşık olduktan sonra onun gibi pop müzik kaydetmeye karar veriyor. Hazırladığı demo Columbia Records'un ilgisini çekiyor ve ilk teklisi (single) 18 yaşındayken çıkıyor ve Hot Rhythm & Blues Sellers listesine ilk ondan giriyor. Ancak asıl ünü 25 yaşındayken Atlantic Records'tan çıkardığı "Respect", "(You make me feel like) A Natural Woman" ve "Think" şarkılarıyla geliyor. Bu albümden sonra "Soul Kraliçesi" olarak anılmaya başlıyor Franklin. (Respect şarkısı sonraları sivil haklar ve feminizm marşı olarak

da kullanılacak.) Tüm kariyerini yazmaya sayfalar yetmez; Altın plaklar, 11 kez Grammy, onlarca albüm, Harvard Üniversitesi'nden Sanat Doktoru onursal derecesi ve daha niceleri...

1984'ten sonra yaşadığı uçma korkusu nedeniyle sadece Kuzey Amerika'da konserler veren Franklin'i Türkiye'deki talihsiz hayranları ne yazık ki canlı dinleyemedik. Ancak kayıtlarını müzik marketlerde ve internetin dört bir yanında bulabilirsiniz tabii. İyi ki dünyaya gelmiş, yapması gereken mesleği bulmuş, yapabilmiş, tüm dünyada birçok müzisyene örnek ve rol model olmuş ve biz de sesini kayıtlardan da olsa dinleyebilmişiz... Bunlar hep Caz köşesinin ilk yazısı senin için olacakmış.

Huzur içinde uyu Aretha Franklin!

Yeni Caz Albümleri...

Yazımın ikinci bölümünde son aylarda Türkiye cazına yeni eklenen albümlerden gururla bahsetmek isterim:

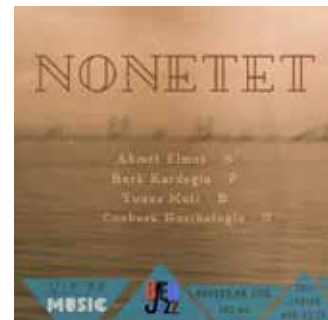
- Bilal Karaman'ın adından da anlayacağınız gibi Manouche (Manuş) caz tarzında çaldığı **Manouche A La Turca** albümü,
- Genç müzisyen Burak Cihangirli'nin ilk solo albümü **End of the Dreams**,
- Can Çankaya ve Kağan Yıldız'ın duo olarak çaldıkları kendi besteleri ve üç tane de standarttan oluşan **Timeless** albümü,
- Her daim müthiş tınılar yaratan Cenk Erdoğan'ın **Fermata** albümü,
- Ediz Hafızoğlu'nun balkan esintileri de taşıyan ve zengin bir müzikal kadro ile kaydettiği **Nazdrave 13** albümü,

- Elif Çağlar Muslu'nun kendine özgü tarzıyla yine harika bir iş çıkardığı, quartet olarak kaydettiği dördüncü albümü **The Art of Time** ve Burak Bedikyan'ın önümüzdeki ay piyasaya çıkacak olan **New Beginning** albümü...

Burak Bedikyan'ın bahsettiğim albümünü henüz dinleyemedim ancak diğerleri için rahatlıkla söyleyebilirim ki, hepsi ayrı ayrı çok ustalıkla hazırlanmış, özgün albümler. Dinlemenizi şiddetle tavsiye ederim.

Türkiye'deki çok sayıda yetenekli müzisyen, çok güzel caz albümleri yapıyorlar her şeye rağmen, inatla... Maddi bir beklentileri olmadan, tamamen müziklerini paylaşabilmek için bu kadar zahmete katlanıyorlar. Albümleri alıp, konserlerinde canlı dinleyerek bu sürece destek olmalıyız mutlaka. Ancak bu şekilde bir sonraki albümlerini kaydedip, bize ulaşabilecekler.

Birkaç not daha:

Her Salı ve Perşembe Cafe Bien'de Hacettepe Caz Bölümü mezunu müzisyenlerin farklı solistlerle birlikte çaldıkları konserler devam etmekte. Yolunuzu düşünürüm derim.

Son olarak, yaşayan ve artık yaşamayan tüm müzik efsanelerine bir selam gönderelim. İyi ki vardılar, hep var olsunlar, daha çok olsunlar...

Kaynaklar:

- birgun.net,
- Wikipedia (Wikiwand üstünden),
- arethafranklin.net

E-posta: bunlarhepcaz@gmail.com - Instagram: @bunlarhepcaz - Twitter:@hepcaz - Facebook: Bunlar Hep Caz

Filmekimi, Ankara'ya Gökten Düşen Elma ve AVM Gölgesinde Film İzlemek...

Tarık Şimşek

Her yıl İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı'nın öncülüğünde organize olunan Filmekimi, bu sene 11-16 Ekim tarihlerinde Ankara CEPA Alışveriş Merkezi'nde gerçekleşti. Önceki yıllarda Büyülü Fener Sineması'nda gerçekleşen Filmekimi'nin bu sene CEPA AVM'de olması, biz Ankara izleyicilerini şaşırttı.

Kerem Ayan, Utku Ögetürk'e Filmloverss¹ sitesinde verdiği söyleşide, konunun Büyülü Fener'e danışılması gerektiğini, Büyülü Fener ise twitter adresinden² yayınladığı cevabında bu yıl anlaşma sağlanamadığını belirtti. Bir diğer tartışma da, çok ses getiremeye de, sinemasever Aykut Sağır³ adlı bir twitter kullanıcısının, AVM'de film izlemenin, politik olarak yanlış bir seçim olduğunu, şehir sineması algısına ket vurduğunu, kapitalizmin için alanları olan AVM'lerde film izlemek gerektiğini söyleyerek gösterimlerin protesto edilmesi için çağrı yayımlaması oldu. Tabii bu haklı kişisel pasif direnişe Ekim ayının film "incisi" olan Filmekimi'ne tutkun herkes katılmayabilir. En iyisi biz bırakalım bu magazin durumları, Filmekimi Ankara nasıl gerçekleşti onu yazalım:

İstanbul'daki kadar olmasa da, (örneğin, **Alfonso Cuoran Roma'sı** ve queer sinema diyebileceğimiz **Girl** yoktu Filmekimi Ankara programında) Filmekimi Ankara programı da yoğunluğa diyebiliriz. Bu yoğunluğa yetişmek benim gibi merkezde yaşayan biri için bile oldukça zordu. Ulaşım hiç kolay değildi. Dolmuştan inip koştura koştura AVM'ye filme yetişmek biraz absürt geldi açıkçası. Yol arkadaşlığı için sürekli ve oldukça iyi bir sinemasever olan Burak Erken⁴ darladım. Zaten biraz da onun önerileri ile gittim filmlere. Dolmuştan inip, AVM'nin yüksek bloklarına dalıp, cafcıflı ışıkları altında uzun koridorlarından geçerek izlemeye gittiğim Nadine Labaki'nin Kefernahum adlı filmi beni çok etkiledi. Filmde kasvetli bir alanda, anne ve babasına dava açan bir çocuk ve Etiyopyalı bir mülteci kadının hayatının kesişimleri anlatılıyordu. Filmi izleyip çıktığımda, izlediğimle yaşadığımın farkı yüzüme

KASIM - ARALIK'TA SİNEMA ADINA ANKARA'DA NELER VAR ?

- 24. Gezici Film Festivali, bu yıl 30 Kasım – 13 Aralık'ta Ankara'da... Program henüz açıklanmadı. Sinemaseverler Gezici Festival'in sitesinden takip edebilirler. (<http://ankarasinemadernegi.org/>)

- İsveç Büyükelçiliği ve Çankaya Belediyesi işbirliğiyle düzenlenen "Ingmar Bergman Moda ve Sanat Dünyasına Etkileri" adlı bir dizi etkinlik 02-17 Kasım 2018 tarihlerinde Zülfü Livaneli Kültür Merkezinde

- 2. Uluslararası Çocuk Diyarı Film Festivali 11-18 Kasım tarihlerinde Yılmaz Güney Sahnesinde

çarptı; AVM'nin bloklarına bakakaldım.

Filmekimi'nin genelde sadece Cannes Film Festivalinden bir seçkiyi gösterime koyması, onun bir film festivali özelliğini kaybettirmese de Cepa AVM'de film festivali havası yoktu diyebilirim. "Belki şehre bir film gelir" olamadı. Filmleri biraz da bizi kaynaştırırsın, düşündürsün, dayanışalım, bu krizden ancak böyle çıkarız konuşalım için izliyoruz. Cepa AVM'de bu hava yaratılamadı. Bunda AVM'nin mimari yapısı da etkili olmuştur. Filmden çıkınca, yine kapalı alanda olmak ve bunun sıkıntısıyla insanların bir an önce açık alana gitme isteği filmlerle ilgili sinema önü sohbetlerin önünü kesti. Ulaşımın zor olması pek tabi zaman planını da zorlaştırdı. Filmlere geç kalmamaya çalışmak yeterince zorken 21:15 çıkışlarında metroya koşarak gitmek can sıkıcıydı. Özellikle öğrenciler için oldukça yorucu bir tempoydu denebilir. Sinemaya koşarak gitmek ve film den koşarak çıkmak, zamanı yavaşlatan filmlerin ruhuna aykırıydı biraz. "Yoksuluz, gecelerimiz çok kısa" dizesini tam buraya koyup devam ediyorum.

Benim gibi sinemaya yeni yeni gönül vermiş, (ilk

Filmekimi deneyimimdi) az biraz sohbete, yeni filmlere aç bir insan için Cepa AVM'de film izlemek samimiyetime ters düşen bir durumdu. İçinde şirketler, patronlar, sermaye kelimeleri geçen kallavi laflar edemem. Ancak ekonomik krizle beraber bağımsız festivallerin sektöre uğrayacağı endişesiyle festivallerin AVM'lere teslim olmaması dileğimi yazmadan geçmeyeceğim.

Sonuç olarak, SİYAD üyesi, Ankara'nın sinema nabzını tutan Hasan Nadir Derin⁴ ile, tuvalette bile olsa "*Climax* nasıldı hocam?" diye başladığımız sohbete, kahvelerimiz elimizde etrafındakilerden zaman bulur bulmaz sırtışıp, filmler hakkında konuşarak devam ettiğimiz, yeni insanlar tanıdığımız, Kasım ayı için **Ingmar Bergman** etkinliğini haber veren İsveç Büyükelçiliğinde çalışan Cemal ile hasret giderdiğim, "Cannes seçkisi o kadar da matah değilmiş" kararına vardığımız, benim için yaşayan en iyi yönetmen olan **Yorgos Lanthimos**'un *Favourite* filmini gördüğüm, **Sorrentino**'nun Berlusconi parodisi olarak sunduğu *Loro* filmi ardından "bizimki için de bir gün film yaparlar, hem ne çok malzeme var" temennimizi dillendirdiğimiz, her dakika programı hatırlatan, alarm gibi çalışan arkadaşım Burak'la, "seneye AVM'de olursa gitmem"de anlaştığımız bir Filmekimi'ydi.

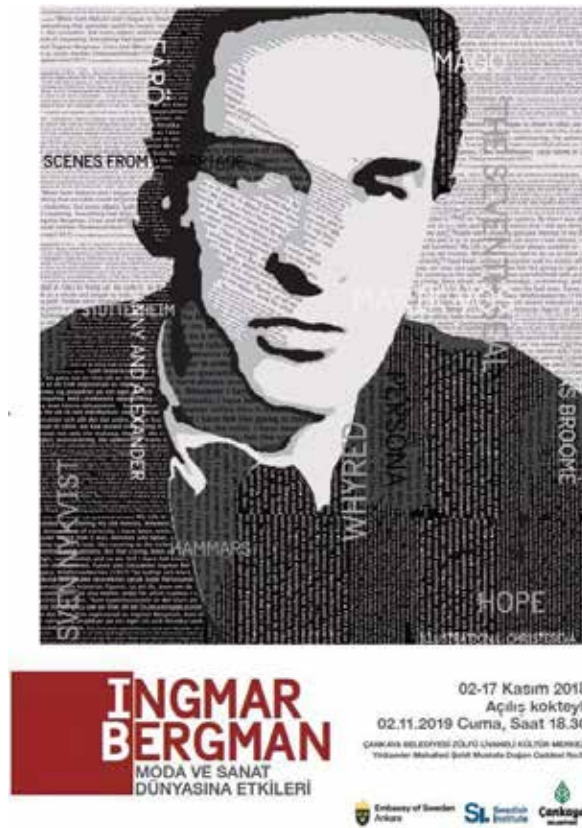
Seneye daha dayanışmalı, daha örgütlü, daha samimi, "belki şehre film gelir" diyebileceğimiz kadar kadar umutlu, yaralarımızı sarıcı, daha çok sohbetli ve açık alanlı, çaylı, börekli bir Filmekimi olur umarım deyip sonladırayım. Filmleri anlatmadım haklısınız... Birçoğu gösterime girecek, daha konuşuruz. Yukarıda saydığım isimlere, dayanışma ördüğümüz Solfasol ekibine teşekkür ederim ve ilk yazımda bana eşlik ettiğiniz için size de, tabi ki...

¹ <https://www.filmloverss.com/kerem-ayan-ile-filmekimine-dair/>

² <https://twitter.com/sorkafka>

³ <https://twitter.com/burakerken93>

⁴ https://twitter.com/filmmaker_9

KENTSEL DÖNÜŞÜM ve FETHİ ARDA'NIN 40 YILLIK RESİMLERİ

Önder Şenyapılı

1980'li yıllarda Cinnah Caddesi üzerinde sanat galerileri vardı. Anılan caddeye yerleşen, ilk sanat galerisi, yanılmıyorsa, "Artisan" idi. Önceleri şimdiki Amerikan Haberler Merkezinin karşısına düşen yerde, tam karşısı değilse bile yakınında iken daha sonra, yokuşu tırmanmış caddenin Hindistan Büyükelçiliği yapısının yakınlarında bir yer edindi. Bir süre ilk yerini de bırakmadı. Taşındığı yer "Yukarı Artisan" diye anıldı. "Artisanlar"ın sahibi Ertan Mestçi, ODTÜ Mimarlık Fakültesinde sınıf arkadaşımı.

1984 yılıydı. O sıralar gazetecilik ediyordum. Fethi Arda ile "Yukarı Artisan"da düzenlenen sergisinde tanıştık.. Hemen sorular yönelttim. Söyleştik.

Sonraki yıllarda da sergileri hakkında yazdım.

1996 yılında henüz 62 yaşında iken aramızdan ayrıldı Fethi Arda. Pastel ve yağlıboya resimler bıraktı. Kimileri pastellerini, kimileri yağlıboyalarını beğenirdi. Hepsisi iyi resimlerdi. Günümüzde, kendisini sık sık anıyorum. Neden mi?

Dönüşen kent yüzünden. Fethi Arda, dönüşen kentin bugününü bundan 30 küsur yıl öncesinden görünür kılmıştı.

Açayım: 13 yıl önce Yıldız'a (Yıldızevler'e) taşındık. 13 yıl önce semtin dört bir yanı taştan duvarlarla çevrili değildi. Örneğin, Dikmen Vadisi 3. Etap Kentsel Dönüşüm Projesi henüz uygulanıyordu. 2009 yılında tamamlandı. Törenle, dinletilerle hizmete girdi. Çevre hızla yüksek yapılarla donandı. Gene de uzun süre dönüşmeyen

Fethi Arda, dönüşen kentin bugününü bundan 30 küsur yıl öncesinden görünür kılmıştı.

gecekondu yaşama kaldı. (Bugün de tek tük var.) Gecekonduların çok katlı betonarme yapılara dönüştüğü o günlerde gecekonduya karşı ruhsatlı yapı karşıtlığından kaynaklanan kimi komik sayılabilecek görüntülere tanık olduk. Sahibi uygun gördüğü bedeli alamadığı için yıkımdan kurtulan ama çok katlı yapılar içinde kalan, çok katlı yapılarla kuşatılmış gecekonduardan birini görüntülemiştim. (Fotoğraf-1). Bu görüntü Fethi Arda'nın neredeyse 40 yıl önce yaptığı resimleriyle bildirdiği 'gidiş'in vardı son noktadır.

Fethi Arda gecekondu ile betonarme çok katlı yapıların çelişkisini 1980'li yılların başlarında tuvaline yansıtmaya koyulmuştu. Fethi Arda'nın 1979 yılında yaptığı bir pastel resminde çokkatlılar yok, salt gecekondu görünüyor. 1986 yılında 47. Devlet Resim Yarışmasında "Gecekondu" isimli tablosuyla 'Başarı ödülü' alan Fethi Arda'nın Ruhsatlı (apartman) yapılar ile ruhsatsız barınakların karşıtlığını sergileyen resimlerine o sıralar dönüşmekte olan Çankaya-Yıldızevler, Sancak, Hilal mahallelerinde izlenen görünüler esin kaynağı olmuştur.

O sıralar 'kentsel dönüşüm projeleri' kapsamında TOKİ eliyle üretilen yapılar dönemi başlamamıştı. Bir takım üstleniciler (müteahhitler) kat karşılığı gecekondu ve üstüne kurulduğu araziye alıyor ve bu arazi üzerine yüksek yüksek yapıları 'gece' değil gündüzleri konduruyorlardı.

O yıllarda resmin geri plânında görülen yüksek yapılarla yerden bitivermiş gibi gözükten 'organik' gecekondu arasındaki çıplak gözle izlenen ve çok zaman hoş izlenim bırakmayan karşıtlık, resim sanatına yakışan renkli bir duyarlılıkla işlenmiştir bu resimlerde ve çıplak gözün olumsuz algılamalarını silen bir görünüş eldellenmiştir.

Devreye "Kentsel dönüşüm" girdi. Kentsel dönüşüm projelerinin konutlarını TOKİ (Toplu Konut İdaresi Başkanlığı) yapıyor. Ne var, yaptığı konutlara yerleştirilen insanların mutlu olup olmadıkları tartışma konusu. Henüz 2009 yılında Mesa (Mesken Sanayii) A.Ş.'nin Yönetim Kurulu Başkanı Erhan Boysanoğlu'nun, "TOKİ konutları belki bugün beklentileri karşılıyor, ancak 10 yıl sonra kimse bu evlerde mutlu olmayacak, bundan adım gibi eminim" dediği basında yer almıştı. ("Toki konutları mutsuz edecek", AnkaraHürriyet, 14 Aralık 2009)

Üstelik kent mekânının fiziksel biçimlenmesi açısından da mutluluk veren bir görünüşün varlığı savunulamaz. 'Kentsel dönüşüm' projelerinin hiç de iç açar türden sonuçlanmadı. Altındağ Belediyesi web sitesinden aktardığım fotoğrafa (Fotoğraf-2) bir bakın! Sağlıklı bir kent silueti izlenimi bırakıyor mu?!

Sözü yeniden Fethi Arda'ya getirip yazıyı noktalayalım:

Fethi Arda'nın "gecekondu" resimleri, bir anlamda 'belgesel' değerdedir. Ama vurgulamak gerekiyor ki, 'resimsel değerleri' belgesel değerinden çok daha önde. Usta bir ressamın çevresini ne denli 'dönüştürücü' bir gözle gözlemlediğini ve 'dönüştürücü' bir sezgiyle algıladığını kanıtlayan çalışmalar. Kent imarından sorumlu olanların da aynı ölçüde güçlü gözlemleri, sezgileri olsa, kentsel dönüşüm eylemlerini övmeden duramazdık.

"... resmin geri plânında görülen yüksek yapılarla yerden bitivermiş gibi gözükken 'organik' gecekondu arasındaki çıplak gözle izlenen ve çok zaman hoş izlenim bırakmayan karışıklık, resim sanatına yakışan renkli bir duyarlılıkla işlenmiştir bu resimlerde ve çıplak gözün olumsuz algılamalarını silen bir görünüş eldelenmiştir"

Fotoğraf - 1: Bu görüntü Fethi Arda'nın neredeyse 40 yıl önce yaptığı resimleriyle bildirdiği 'gidiş'in vardıği son noktadır.

Fotoğraf - 2: Altındağ Belediyesinin web sitesinden bir fotoğraf. Bir bakın! Sağlıklı bir kent silueti izlenimi bırakıyor mu?!

SOLFASOL'DA ŞEFFAFLIK

Solfasol yasal zorunluluklar sebebiyle bir ticari yapı kimliği altında çıkıyor olsa da bu kimliği onun kar odaklı olması anlamına gelmiyor. Ana gelir kaynağı abonelerinin desteği olan Solfasol olarak 2011'de, 1 Mayıs alanında Ankaralılarla buluştuğumuz ilk günden bu yana elde ettiğimiz tüm geliri yine Solfasol için kullanacağımızı defalarca deklare ettik. Bir süredir de bunun gereklerinden birisi olan mali şeffaflık ve hesap verebilirliği sağlamak üzere aylık gelir-gider tablosu yayımlamaya başladık.

Bu tabloyu ve mali şeffaflığımızı gelecek öneriler ve isteklere göre geliştirmek istiyoruz. Bu sebeple görüş ve önerilerinizi bilgi@gazetesolfasol.com adresine göndermenizi rica ediyoruz. Solfasol'un bu hamlesinin sivil oluşumlar ve yayın organları için öncü olması umuduyla.

SOLFASOL

Ankara'nın Gayriresmi Gazetesi
Kasım 2018

79. Sayı

Ayda bir yayımlanır.

Sahibi ve Sorumlu

Yazı İşleri Müdürü

Mehmet Onur Yılmaz

Yayın İdare Merkezi

Büklüm Sokak, No: 44/4,

06680 - Kavaklıdere / ANKARA

Tel - Faks: 0 312 437 76 41

bilgi@gazetesolfasol.com

Abonelik: abone@gazetesolfasol.com

0 536 956 64 26

Basım Yeri:

Şen Matbaa

Özveren Sok. 25/B Demirtepe/Ankara

Tel: 0 312 229 64 54 - Fax: 229 64 54

E-Mail: senmatbaa@gmail.com *

WEB: www.senmatbaa.com

Basım Tarihi: 2.11.2018

ISSN: 1301-8655

Yerel Süreli Yayın

2.000 adet basılmıştır.

GELİR - GİDER TABLOSU

GENEL BİLGİLER (1.11.2018 itibariyle)

Toplam abone sayısı: 919

Toplam kurumsal abone sayısı: 8

DÖNEMSEL BİLGİLER (1.04.2018- 1.11.2018)

Abonelik yenileme sayısı: 59

Yeni abone sayısı: 10

Kurumsal abonelik yenileme sayısı: 1

Yeni kurumsal abone sayısı: 0

GELİRLER (1.04.2018 - 1.11.2018)

Yeni abone ve abonelik yenileme: 7.980 TL

T-shirt, elden ve bayiden gazete satışı: 240 TL

İlan - reklam: 0 TL

GELİRLER TOPLAMI: 8220,00 TL

GİDERLER (1.4.2018 - 1.11.2018)

Matbaa Gideri: 6.195 TL

Postalama Gideri: 425 TL

Kira ve Ofis Giderleri: 5.250 TL

İdari Giderler: 2.450 TL

Resmi Giderler (vergi, stopaj, harç vb.): 1.250 TL

GİDERLER TOPLAMI:

BORÇLAR (01.11.2018 itibariyle)

Matbaaya Borç: 1.183 TL

Kişilere Borçlar: 45.022,60 TL

Diğer Borçlar (vergi, muhasebe, kırtasiye, kira..):

9.200 TL

BORÇLAR TOPLAMI: 55.405,60 TL

SOLFASOL'UN BİR UCUNDAN DA SİZ TUTUN!

* Gazete Solfasol'da yer almasını istediğiniz yazı, haber ve çizgilerinizi her ayın 25'ine kadar **icerik@gazetesolfasol.com** adresine gönderebilirsiniz. Abone olmak için adınızı, açık adresinizi, e-mail ve telefon numaranızı **abone@gazetesolfasol.com** adresine veya **0 536 9566426** nolu telefona SMS ile gönderin.

Yıllık Abonelik: 100 TL,

Yıllık Destekçi Abonelik: 200 TL

Yurtdışı Abonelik: 200 TL,

Öğrenci Aboneliği: 50 TL

Dijital Abonelik: 50 TL

Abonelik Ödemesi için Banka Hesap Bilgileri:

TÜRKİYE İŞ BANKASI - KÜÇÜKESAT ŞUBESİ

IBAN: TR83 0006 4000 0014 2080 7867 87

(Hesap Sahibi: Mehmet Onur Yılmaz SOLFASOL)

Ankaralı Ermeniler

Hakan Kildokum

Ankara tarih ve kültürüne meraklı bir Ankaralı olarak giriştiğim bir yöre tarihi taraması çabası olarak İstanos-Zir-Yenikent konulu bir yazı kaleme almıştım epey zaman önce. Şöyle bitirmişim yazıyı; "Son söz: Tarihte olanları bugünün algıları üzerinden tayin etmek gibi bir hataya düşmemeye özenle birlikte, Ankara'nın tarihinde ekonomisiyle de belirgin yer tutan bir yerleşim yeri olan İstanos'un olduğu kadar tarihte ki Ankara'nın tüm sosyolojik yapısıyla ve kültürüyle tanınıp, bilinir kılınması Ankaralıların ve ilgili herkesin boynunun borcudur sanırım.¹

Ancak konu aklımda takılı durduğundan, o tarihten beri elime geçen kaynakları bir kenara atmaya devam etmekten kendimi alıkoyamadım. Aslına bakılırsa bu bulguların yer aldığı kaynakların hemen tamamı doğrudan İstanos ve bu yerleşim yerinin halkı olan Ermeniler ile ilgili olmaktan çok, genel olarak Ankara ve şehrin kadim işgal alanı olan sof üretimi ile ilgiliydi. Taa ki internette rasladığım ve British Library de bir kopyası bulunan İstanos-Ankara ve bu yöre Ermenileri ile ilgili bir kitaba ulaşana kadar. Kütüphane çalışanlarının beni epey şaşırtan ve taktirimi kazanan ilgisi ile telif hakkını da ödeyerek bir kopyasını edinebildiğim bu kitapçık, öteden beriden derlediğim bilgi parçalarını biraz

daha ete kemiğe büründürmeme yardımcı olmakla kalmadı, bu konuda bir söz söyleme yükünü de bir Ankaralı olarak omuzlarıma yükledi. 1915 tehcirinin sonuçlarının ve katliam mı soykırım mı yaşandığına dair tartışmaların çok daha öncesinde şu yakarıya kulak vermemek mümkün mü? "...Kökü kurutma (Ermenilerin) tamama erdi. Sanki Ermeniler Ankara'da hiç yaşamamıştı. Sanki Ermeniler bu topraklara emek vermemiş, Türkiye'nin ticaretinin ve kültürünün gelişimine katkı sağlamamıştı. Sanki Ermeniler hiç buralarda toprağa verilmemişti. Birden her şey inkâra dönüştü, varlıklarına dair her şey itinayla ve tamamen ortadan kaldırıldı."

Bu sözlerde gerçek payı bulunduğunu hatta gerçeğin kendisi olduğunu kabul etmek gerekmektedir. Bugün, ne tarihi İstanos' da (daha sonra Zir ve Yenikent) yaşamış olan Ermenilerden ne Ankara Kalesi'nin sırtına yaslanmış Hisarönü Semti'nin silüetinden, ne kiliselerinden, ne de kutsal sayılan Vank (Kırmızı) Manastırı'ndan bir iz kalmıştır. Artık tarihin birer parçası olmuş fotoğraflardan ve nüfus kayıtlarından başka. Bu sonucun bir nedeni olarak Ankara'nın başkent olma sürecinde hızlı dönüşümü ve yeni kimlik inşasının simgesi olması gösterilebilir belki. Ancak bu durumun sürdürülmesinin bugün artık bir asrı devirmiş olan ve ateşi küllememiş bir dramın üstesinden gelinmesine katkı sağlamadığı ortadadır. Doğma büyüme ve erişebildiğim kayıtlara göre dördüncü kuşaktan bir Ankaralı olarak, ailemden

Ankara adına duyup hafızama kaydettiğim bilgiler içerisinde Ermenilerle ilgili bir zamanlar var oldukları değinmesi dışında kırıntının olmaması, yıllarca süren eğitim yaşantımda "yaşadığımız şehir" bilgileri içerisinde ne kültüründen ne tarihinden dem vurulmamış olması bir tarafa, bugün dahi eldeki yerli kaynaklarda bu konuda çok az bilginin bulunmasının açıklaması "ayıklama" ya da "yok sayma" kelimeleri ile nitelenebilir sanırım. Tıpkı tehcirin sonrasında 1916 yılına tarihlenen ve Refik Halit Karay'ın anlatımında yüz kadar piyanoya atfen; "Ankara Ermenilerinin zenginliğine delil olarak orada muvakkat bir abide kurulmuştu" diyerek hafızalara kazıdığı meşhur yangında Hisarönü (Ermeni) Mahallesinin yanıp kül olması gibi. Tıpkı kendisinin Ankara, ana babasının İstanos doğumlu olduğunu belirten ve kitabını yazdığı 1971 yılında ABD'de yaşadığı anlaşılan Alice Odian Kasparian'ın yukarıdaki alıntıda söylediği gibi.

Diğer taraftan, hafızanın karşı kıyısında daha kayda değer anılar saklıdır. Ferda Balancar'ın 2013 yılında derlediği "Sessizliğin Sesi III – Ankaralı Ermeniler Konuşuyor" başlıklı kitapta İstanos'da doğup Ankara'ya gelenler de dahil olmak üzere benim çağdaşlarımın nenelerinden, dedelerinden aktardıkları kaydedilmektedir. Bunlar arasında 1915'e dair, "kurtaranlar da vardı öldürenler de" denilerek sisli geçmişten anlatılanlar, İstanos'un güzelliğini ve kendine haslığına değinmekte ve var olan kültürü izlerini yansıtmaktadır.

Hikâyat

Yukarıda sayılan Osmanlı kaynakları dışındaki batılı ve Ermeni kökenli kaynaklarda Ankara Ermenilerine ne olduğu ve tehcir sırasında yaşananlar ile ilgili anılar ve kişisel kayıtlara dayanan detaylı sözlü anlatımlar bulunmaktadır. Bunlardan bir tanesi İngiliz akademisyen, tarihçi, liberal politikacı ve diplomat olan James Bryce'in "The Treatment of Armenians in the Otoman Empire 1915-16" adlı 1916 tarihli kitabıdır. Bryce kitabının Ankara Şehri ile ilgili kısmına şu önsözle başlamaktadır:

"Ankara vilayetin baş şehri ve Anadolu Demiryolu kolunun terminalidir. Şehir İstanbul ile Sivas arasının yarı yolunda ve kuzey doğu eyaletlerinin trafiğinin yoğunlaştığı bir konumdur. Doğal olarak ticaret ve yönetimin önemli bir merkezi ve şehrin nüfusunda önemli bir Ermeni varlığı söz konusudur. Ankara'daki Ermenilerin tahribine ilişkin bilgilerimiz belki de Osmanlı İmparatorluğunda eşit öneme sahip diğer Ermeni bölgelerine göre eksik ve daha sınırlıdır. Bununla birlikte bu bölümdeki dokümanlar ile birlikte şahitliklerdeki ikincil bağlantılar, hükümetin emrinin Sivas diğer yerlerle aynı tarzda uygulandığını göstermek için yeterlidir."

Bununla birlikte Ankara açısından bir sıra dışılık Ankara Ermenilerinin tehciri ile ilgili İstanbul'un emrinin şehrin Valisi tarafından yerine getirilmek istenmemesidir. Bu durum Vilayetin askeri komutanı ve Emniyet Müdürü tarafından da desteklenmiştir. Şehrin ileri gelenleri ve dini liderleri de aynı görüşü paylaşarak şehrin Hristiyanlarının imparatorluğa sadık ve yararlı oldukları düşüncesindedirler. Katolik Ankaralıların bu durumuna ilişkin olarak Bryce'in kitabında, Ağustos 1915 tarihinde Ankara'da bulunan ve Ermeni olmayan bir gezginin gözünden şu tespitler yapılmaktadır:

"...Buradaki Ermeniler büyük oranla Roman Katolikleri olup, Türk hükümetine tamamen sadıktırlar. Milliyetçi emellere karşı hiçbir sempatileri bulunmamakta ve Ermeni olarak nitelenmeyi

dahi reddetmektedirler. Sadece "Katolik Milleti" olarak nitelenmektedirler ve devlet de onları bu şekilde görmektedir. Nüfusları 15.000 ile 20.000 civarında olup ticaret ve iş dünyasında lider durumdadırlar. Ermenilerden daha farklı bir görünümde idirler ve Türkçe konuşup Ermenice karakterlerle yazmaktadırlar. Ayrıca Türkiye'nin farklı bölgelerinden Gregoryen Kilisesi üyesi 300-400 diğer Ermeni aile de Ankara'da yerleşmiş durumdadır."

Bununla birlikte Ankaralı Katolik Ermenilerin yukarıda anlatılan konumları tehciye tabi tutulmalarını engelleyememiştir. Bryce tarafından yapılan ve yukarıda bahsedilen tanık aktarımına göre olayların gelişimi şu şekilde olmuştur:

"Temmuz 1915'de Ermenilerin evleri ve dükkânları arandı ve ne silah ne de suç oluşturacak bir doküman bulunamadı. Buna rağmen İstanbul'daki merkezi otorite tarafından Ankaralı Ermenilerin de gönderilmeleri istendi. Ancak Vali bu emri yerine getirmek istemeyince hem kendisi hem de polis müdürü görevden alındı. Yerlerine atananlar yukarıda sözü edilen emirleri yerine getirmeye hazırıldılar ve tüm Ankaralı Ermenileri sürgüne gönderilmelerini sağladılar. Diğer yerlerde olduğu gibi, öncelikle Katoliklerin de bulunduğu Ermenilerin önde gelenleri tutuklandılar. Bu olay 1915 yılı Temmuz ayı sonuna doğru gerçekleşti. Katolikler kısa süre sonra serbest bırakıldı; hedefte olanlar ise kötü biçimde işkenceye uğradılar. Daha sonra tüm mezheplerden Ermeniler kadın ve çocuklar dâhil ve hiç kimse hariç olmamak üzere isimlerini polise kaydettirildiler. Birkaç gün boyunca polis istasyonu insanlarla dolu bir haldeydi. Listenin tamamlanmasından hemen sonra Ağustos ayının ikinci haftasında sürgün başladı. Erkekler hapisaneye götürüldüler ve tüm değerli eşyaları, saatleri, cüzdanları, v.b. alındı. Bunların hükümet tarafından korunacağı ve gittikleri yere ulaştıklarında kendilerine verileceği. Polis müdürünü ziyaret eden bir görgü şahidi makam odasının Ermenilerden alınmış eşyalarla dolu olduğunu gördü. Daha sonra bunlar başlıca üç yöne doğru; Kayseri, Yozgat ana

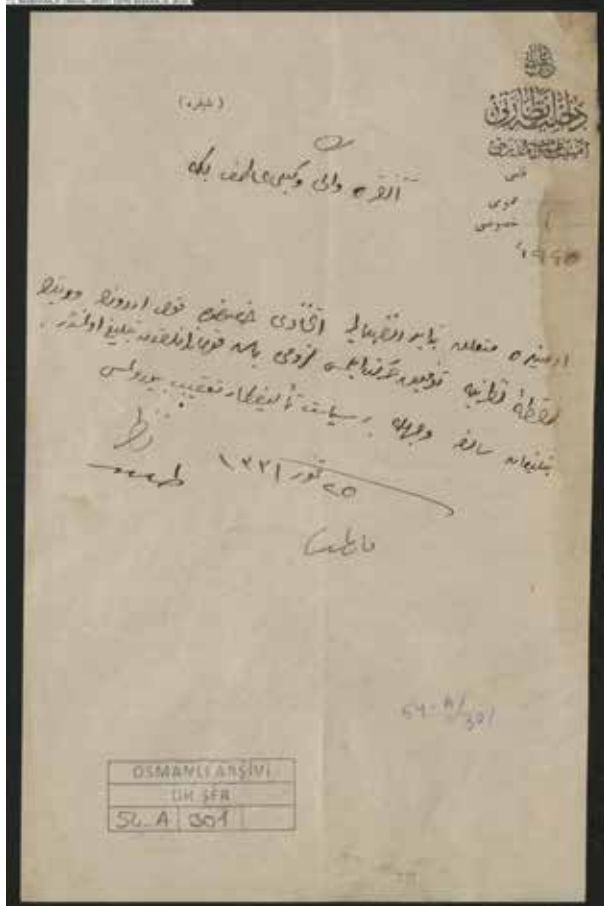
yoluna, bir kısmı Sungurlu tarafına ve diğerleri de batıya doğru yönlendirildiler. Her yönden gelen raporlara göre bu sürgünler şehrin birkaç mil ilerisine ulaştıktan sonra öldürüldüler. Söylendiğine göre bir grup vurularak öldürüldü diğerleri için (eylemi gerçekleştirenler için bir millet adı verilerek genelleme yapıldığından burada ifade edilmesi sakıncalı bulunmuştur) daha ekonomik davranılarak kurbanlar kazma ve baltalarla öldürülmüştür. Bu korkunç suçu işleyen bazı failler böbürlenerek, kurbanlarının sayısını ve yaptıklarının detaylarını açıkça kahvehanelerde anlatmışlardır. Bir Arnavut elli kişiyi öldürdüğünü söylemiş, Sungurlu yolunda Kılıçlar köylüleri (Kazan'a bağlı) pek çok insana komşu toprakların nasıl kan gölü olduğunu kesin bir dille anlatmışlardır. İlk olarak sürgün edilenler aralarında birkaç Protestan olmak üzere çoğunlukla Gregoryenlerdir. Ağustos ayının ortalarında bunların tamamı sürgün edilmişlerdir. Grubun tamamı erkeklerden oluşmakta olup kadınların güvende olduğu anlaşılmaktaydı. Bazen hükümet fakirlerin desteklenmesi için para vermeye başlamış olmakla birlikte polis müdürünün makamı ve hapisanenin girişindeki görüntü yürek parçalamaktadır. Kadınlar ve çocuklar endişe içerisinde sevdikleri; kocaları, oğulları, babaları ya da arkadaşları için başvuru yapmak üzere beklemekteydiler. Aldıkları tek yanıt ise hepsinin güvende olduklarına dair muğlak bir güvence: bazıları hedef bölgelerine gidiyor diğerleri ise kısa süre içerisinde hareket edeceklerdi. Bu geçici bir savaş önlemiydi ve savaş biter bitmez hepsi geri dönecek; kocaları ya da akrabalarının peşinden gitmek isteyen kadınlar gönderilebilecekti. Ağustos ortalarında Gregoryenlerin (içlerinde bazı Protestanlar da olmak üzere) tehciri sonrasında Protestan ve Katoliklerin bundan muaf tutulacaklarına ilişkin bir söylence yayıldı. Bu söz bazı hallerde yerine geldi. Örneğin, şehrin 20 mil uzağındaki İstanos Köyü'ndeki tüm Ermeniler toplanıp bağlanarak Ankara'ya getirildiler. Daha sonra ise muaf tutulma emriyle birlikte Protestanlar evlerine dönmek üzere serbest bırakılırken Gregoryenler tehciye uğramıştır. Katoliklere gelince, İttihat ve Terakki Partisi liderleri Piskoposa özel

bir mesaj göndererek, tüm kendisi ve papazlar liderliğindeki tüm Katolik toplumunun Müslümanlığı kabul etmeleri halinde dokunulmayacaklarını aksi halde emrin uygulanacağını bildirdiler. Bu doğrulanmış bir gerçektir. Ancak Komitenin bu teklifi reddedildi ve Ermeniler inançlarına sadık kalmakta direndiler. Sonuçta, Ağustos 1915'in son Cuma günü, tüm Katolik erkekler tutuklandı. İlk gelen bir bilgiye göre Ankara'ya yakın bir mesafede kesilmişlerdi; ancak daha sonraki bilgiye göre öldürme planları hazırken hükümetten son anda Katoliklerin güvenli olarak tehcir edilmeleri talimâtı ulaştı. Böylece grup Konya'ya ve oradan Adana bölgesine gönderildi. Bu son hikâyenin doğru olma olasılığı bulunmaktadır; zira Papalık Elçisi ve Avusturya Elçisi Türklere Katolikleri koruma yönünde baskı yaptığı ve muafiyet konusunda Enver ve Talât'tan güvence sözü aldıkları gerçektir. Bununla birlikte, derhal ölüm ile yavaş yavaş ölümden başka bir anlama gelmeyen tehcir arasında bir fark olduğunu kabul etmek zordur. Katolik erkeklerin gönderilmelerinden bir gün sonra, tüm Ermeni kadınları tren istasyonuna doğru kocalarına yetişmeleri için alelacele yönlendirildiler. Beraberlerinde değerli eşyalarını da alabilecektiler. Bu zavallılar istasyona ulaşır ulaşmaz hayvan sürüleri gibi kalabalık gruplar halinde oradaki sundurmalarda, ahırlarda ve depolarda bir araya toplandılar. Şehirde ve istasyondaki manzara tarif ötesiydi. Tüm erkekler nereye olduğu bilinmeden gitmişler, şimdi de kalanlar; kadın ve çocuklar, ... askerlerinin (buradaki niteleme bir genelleme içerdiğinden yer verilmemiştir) eşliğinde çaresizlik, derin üzüntü, keder ve ıstırap içindeydiler. Müslümanlığı kabul eden kadın ve çocuklar şehre geri dönmek ve önde gelen Türkler'e verilmek üzere bırakıldılar. Reddedenler ise Suriye ve Mezopotamya'ya sürgün edildiler. Kaderleri ise diğer bölgelerdekilerin uğradıkları akıbetle aynı olmalıdır. Birkaç Protestan aile dokunulmadan şehirde kalmış, papaz (Protestan) tehciye uğramış ve akıbeti bilinmemektedir. Çocukların büyük çoğunluğu sünnet edilerek yetimhanelere yerleştirilmişlerdir."

Sözü bağlarken..

Ankaralı Katolik Ermeniler ile ilgili yukarıdaki hikâyenin sadece tek bir kaynağın aktarımına dayalı olmadığına dair kanıya varmayı sağlayan başka kaynaklar da bulunmaktadır. Ermeni asıllı Fransız yazar ve tarihçi akademisyen Raymond Kévorkian'ın Türkçeye de çevrilmiş olan "Le Génocide des Armeniens" adlı kitabında, benzer

Ankaralılara tehciri uygulayan başlıca isimlerden olduğu vurgulanan Vali Vekili Atıf Bey'in adı, Osmanlı Arşivleri Kataloğunda yer verilen hükümet ile yerel idare arasındaki tehciye ilişkin yazışmalarda geçmektedir.

bir anlatım daha detaylı, olayların geçtiği yerler ve olayın önde gelen karakterleri tarif edilmek suretiyle açık kimlikleriyle verilerek yer bulmaktadır. Örneğin, Ankaralılara tehciri uygulayan başlıca isimlerden olduğu vurgulanan Vali Vekili Atıf Bey'in adı, Osmanlı Arşivleri Kataloğunda yer verilen hükümet ile yerel idare arasındaki tehciye ilişkin yazışmalarda geçmektedir. Ancak gerek bu detayların karşılığının araştırılması, gerekse tehciri takip eden 1916 tarihli ve Ankaralı Gayrimüslimlerin izini büyük ölçüde şehirden silen yangınla olan bağlantıyı kurabilmek için daha titiz ve akademik bir çabaya gereksinim bulunmaktadır. Bununla ilgili Nevzat Onaran'ın arşiv kayıtlarına dayalı "Emvâl-i Metruke Olayı" isimli kapsamlı araştırmasına göre, 1915 sonrası Ermeni ve Rum

mallarının tasfiyesine ilişkin kurulan 33 adet komisyondan bir tanesi de Ankara'dadır. Ancak anılan komisyonların kayıtlarının ve yaptıklarının akıbeti bilinmemektedir.

Bundan başka, Taylan Esin ve Zeliha Etöz tarafından kaleme alınan "1916 Ankara Yangını" isimli kitapta Ermenilere ait gayrimenkullere değinen çalışmalar olmakla birlikte, taşınabilir ve kıymetlerin nasıl bölüşüldüğün tam olarak bilinemediği ifade edilmektedir. Bu konuda da Kemal Bağlum'un "Beşbin Yılda Nereden Nereye Ankara" isimli kitabında derlenen anılardan bazıları bu konuyu tam karşı cepheden fakat tersten sağlamasını yapar biçimde işlemektedir. Bunlardan birisi de Ankara'nın ileri gelen ailelerinden birisi olan Kınacılar'dan ve Kurtuluş Savaşında şehrin önde gelen isimlerinden birisi olan Şakir Kınacı'nın oğlu Bahri Kınacı'ya ait bir aktarımdır. Buna göre; "İngiliz ve Fransız birlikleri Ankara'yı işgal ettikleri zaman dışarıdan gelen Ermeni çetelerinin zoruyla mı yoksa kendi inisiyatifleriyle mi, Ankara'da bulunan Ermenilerin bir bölümü şahin kesildiler. Ankara'da durum tam anlamıyla talana dönüşmüştü. Hatırladığım kadarıyla, Ermeni terörü o kadar ileri gitti ki, bir Ermeni'nin şu Müslüman suçludur diye İngiliz kumandandanlığına ihbarda bulunması kâfi idi. Hiçbir şeyden haberi olmayan Türk de hapishaneyi boylardı. Ermeniler bu şekilde 97 tanınmış Türk ailesinden erkeği hapishaneye attırdı. 1915'deki sözde tehcir olayında babamın da parmağı vardır diyerek idam talebi ile yargılanması için İstanbul'a gönderildi. Hiç unutmam, mağazamızda babamın odasında serili bir halı vardı. Ermeniler onu da bizim diye alıp götürdüler." Bu minvalde yine Kınacılar'dan ve TBMM'nin ilk üyelerinden Şükrü Kınacı'nın büyük oğlu Hazım Kınacı'da benzer bir hikâyeyi etraflıca anlatmaktadır.

Ezcümle, yukarıda verilen ve hikâyenin resmi belgelerde de bir izi niteliğindeki tehcir emri ile ilgili belge ve demografik veriler dikkate alınarak, Ankaralı Katolik Ermenilerin 1915 tarihli tehcir uygulamasına tabi tutulduklarına dair kanıya varmak için yeterince veri olduğu söylenebilir. Bu durumun kabulü halinde ise, Ankaralı Katoliklerin özellikleri göz önüne alındığında, 1915 tehcirinin salt bir savaş önlemi olduğuna ilişkin savununun geçerliliğinin önemli bir darbe alacağı açıktır.

¹ (<http://blog.milliyet.com.tr/istanos-zir-den--yenikent-e--bir-ankara-yoresi-tarihcesi-icin-kaynak-taramasi/Blog/?BlogNo=358546>)

Tarihçe

20. YY başlarında Ankara'da yaşayan Ermeniler ağırlıklı olarak Katolik mezhebine mensupturlar. Bu durum onlara Türkçe konuşma ve Ermeni harfleriyle Türkçe yazma dışında ayrıca devlete karşı ayaklanma hareketleri içerisinde yer almamış olma ve Ankara'nın ticari ve mali yaşamında önemli yerlerde bulunmuş olma özelliği kazandırmaktadır. Batılılarla iş ilişkileri gelişmiş olan Ankaralı Katolik Ermeniler adeta batılı ülke vatandaşları gibi modern bir hayat sürmeye, çocuklarını özel okullarda okumalarını sağlamaya ve sanata önem vermektedirler.

Bu Ankaralıların başına ne gelmiştir de Osmanlı'dan Cumhuriyete geçerken sayıları yok denecek kadar azalmıştır? (1927 sayımına göre 705). Bu noktada kritik soru: Ankara'nın Katolik Ermenileri diğer bir nitelemeyle Ankaralılar tehciye uğramışlar mıdır? Bu sorunun cevabı geleneksel reflekse uygun olarak uğramadıkları yönündedir. Oysa bu konuda dönemin Osmanlı kaynaklarında yeterince açıklık bulunmamaktadır. Bununla birlikte bu yazının hazırlanmasına temel oluşturan kaynak taramasının sonucunda aşağıdaki ipuçlarına ulaşmak mümkün olmaktadır:

1- 29 Temmuz 1331 tarihli Ankara Vâlî Vekâletine, "Nazır Namına" imza ile gönderilen şifreli telgrafta "Ankara vilayeti'ndeki Katolik ahalinin dahî diğer Ermeniler misüllü sevk ve teb'îdleri" bildirilmektedir. (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivleri Katalogları, Bâb-ı Âli Dâhiliye Nezâreti İskân-ı Aşâyir ve Muhâcirin Müdüriyeti İstatistik Şu'besi, 47/ DH.ŞFR, 54-A/373)

2- 22 Eylül 1331 tarihli Ankara Vilâyet Vekâletine, "Nazır" imzası ile gönderilen şifreli telgrafta "Ankara'da bulunan Katolik Ermenilerin ihrâcından sarf-ı nazar olunması." bildirilmektedir. (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivleri Katalogları, Bâb-ı Âli Dâhiliye Nezâreti Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti Hususi: 93/DH. ŞFR, 56/294)

3- Bunlardan önce, 21 Temmuz 1331 tarihli Erzurum, Adana, Ankara, Bitlis, Haleb, Diyârbekir, Sivas, Trabzon, Ma'mûratü'l-azîz, Van Vilâyetleriyle Urfa, Canik, Mar'as Mutasarrıflıklarına gönderilen "Nazır: Talât" imzalı şifreli telgraf ile; "Kalmış olan Ermeni Katoliklerinin sevk ve ihrâclarından sarf-ı nazar edilmesi livâ/vilâyet nüfûsları mikdârının iş'ârı." bildirilmektedir. (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri

Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivleri Katalogları, Bâb-ı Âli Dâhiliye Nezâreti Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti-Umumî: 423/ BOA. DH. SFR, nr. 54-A/252)

4- Diğer taraftan Ali Birinci, 1916 tarihli yangından hareketle Ankara'dan Ermenilerin tehcir edildiğine dair kanaatlerin yanlış olduğunu ileri sürmektedir. (Ali Birinci, Refik Halit Karay-Ankara, İstanbul, 2009, s.97)

5- Talat Paşa'nın Evrak-ı Metrûkesi'ne Göre Ankara Vilayeti'nden sevk edilen Ermenilerin sayısı 47.224'dür. Tehcir tarihine en yakın 1914 tarihli nüfus kayıtlarına göre Ankara Vilayeti'ndeki Ermeni nüfusu ise; 44.507 Ermeni, 7.069 Katolik ve 2.381 Protestan olmak üzere toplam 53.957'dir (Esat Uras, Tarihte Ermeniler ve Ermeni Meselesi, Ankara, 1950, s.143). Bu durumda her durumda genel olarak iddia edilenin aksine en azından bir kısım Katolik Ermeni'nin de tehciye uğradığı anlaşılmaktadır. Yine Talât Paşa evrakına göre tehcir sonrasında Ankara Vilayeti'nde kalan ya da geri dönenlerden oluşan Ermeni nüfusu 12.766'dır. Ancak bu rakamın ne kadarının Ankara Merkezi ya da Ankara Sancağı'na ait olduğu bilinmemektedir.

AJANDA:

Pınar Özdemir

Ankara'ya sonbahar geldi. Şehir en güzel mevsim geçişlerinden birini yaşıyor yine. Ankara'ya sonbaharın geldiğinin bir işareti de takvime işaretlenen günlerin hızla artmaya başlaması olsa gerek. Ankara'nın sanatsal etkinlikler açısından da ölü mevsimi yaz çoktan bitti, sezon programları açıklandı.

Ankara'nın iki büyük orkestrası sezonu açtı. **CSO'nun** sezon programı Ekim ayının en geç açıklanan programlarından biri oldu. Bu sene sezon kitapçığı görselleri, grafiği açısından diğer sezonlara kıyasla daha çok özen gösterilerek İngilizceye de çevrilerek hazırlanmış. Programda daha önce **CSO**'yu yönetmiş şefler ve yerli solistler ağırlıkta. Sezonun açılışı Troya Ören Yeri'nin UNESCO Dünya Kültür Mirası Listesi'ne alınmasının 20. Yılı sebebiyle ilan edilen 2018 Troya Yılı kapsamında, **CSO** tarafından özel olarak siparişi verilen ve Hasan Uçarsu tarafından bestelenen "Troya'dan Çanakkale'ye" senfonik eserinin ilk seslendirilişi ile yapıldı. Sezonun ikinci konseri Leyla Gencer'in 90. doğum yıldönümü için bir anma konseri niteliğindedir. Opera eserlerini yönetmek konusunda usta ve deneyimli İtalyan şef Lorenzo Castriota'nın yönettiği konserde soprano Feryal Türkoğlu, soprano Simge Büyükedes, mezzo soprano Asude Karayavuz, tenor Renzo Zulian ile bas Giuseppe Altomare İtalyan operalarından seçmeler seslendirdiler.

CSO'nun 1-2 Kasım tarihlerinde gerçekleştireceğini ilan ettiği konser ise on beş gün süreceği belirtilen tadilat nedeniyle salon kullanamayacağından iptal edilmiş. 8 Kasım'da ise **CSO**, **İş Sanat**'in konuğu olacak. Bu durumda orkestra Kasım ayının ilk iki haftasında yok. 16 Kasım'da "Türkiye ve Romanya diplomatik ilişkilerinin 140.yıl dönümü" konseriyle seyircilerinin karşısında olacak. **Ankara Devlet Opera ve Balesi** daimi şefi Bujor Hoinic'in yöneteceği konserde Alexandru Tomescu, Dmitru Capoiianu'nun keman konçertosunu seslendirecek. 22-23 Kasım'da ise ustalara saygı konserleri kapsamında Suna Kan onuruna bir konser düzenleniyor. Yiğit Karataş Sibelius'un keman konçertosunu seslendirecek. İkinci bölümde orkestra Beethoven'ın 7. Senfonisini yorumlayacak. Kasım ayının sonunda **CSO'nun** konuğu Hüseyin Sermet. H. Sermet, Gints Glinka şefliğinde Chopin'in ikinci piyano konçertosunu yorumlayacak.

CSO Konser Salonu'nda gerçekleştirilecek konserlerin biletleri CSO gişesinden ve biletinial.com web sitesinden satın alınabilir. Biletler genellikle konserlerden bir hafta önce satışa sunuluyor.

Bilkent Senfoni Orkestrası ise 2018-2019 sezonunu Fazıl Say solistliğinde açtı. Genç orkestra şefi Nil Venditti'nin yönetiminde parlak, canlı bir açılış konseri oldu. Bu konserle aynı zamanda **BSO'nun** kuruluşunun 25. yıldönümü de kutlandı. Konserde ilk olarak Fazıl Say'ın 2016 yılında bestelediği "Kapalı Çarşı" adlı eseri seslendirildi. Aksak ritimler, oryantal ezgilerle dolu, renkli bir orkestrasyon anlayışıyla örülü bu eseri orkestra büyük bir canlılıkla yorumladı.

"Kapalı Çarşı"yı dinlerken, Ankara'nın hangi çarşısını notalardan dinlemenin güzel olacağını düşündüm. Benim yanımda Anafartalar Çarşısı olurdu herhalde. Füreya Koral, Nuri İyem, Cevdet Altuğ, Atilla Galatalı, Seniye Fenmen, Arif Kaptan gibi pek çok sanatçının eserlerinin yer aldığı bir nevi müze niteliğinde oluşu, halkın unutuşu, bugünkü yıkılma tehlikesi ile Ankara'nın sesini duyurmayı, bestelenmeyi hak eden mekânlarından biri olsa gerek.

İlk bölümün ikinci parçasında Fazıl Say'ın solistliğinde Camille Saint-Seans'ın ikinci piyano konçertosu seslendirildi. Biste Fazıl Say önce Chopin'in Noktürn'ünü, ardından yeni bestesi on bölümlü Truva Sonatı'ndan Akhilleus bölümünü çaldı. Fiziksel güç ve enerji de isteyen bu eserde Akhilleus'un öfkesi, Truva Savaşı gelip geçti sahnedi. Fazıl Say Truva Sonatı'nın Ankara seslendirilişinin 18 Ocak'ta Congressium'da gerçekleştirileceğini duyurdu. Ancak eseri iyi bir ses düzenine sahip olan bir salonda dinlemek isteyenler için konserin Congressium'da olacağını öğrenmek pek müjde sayılmazsa gerek. O salonun akustiğinin özellikle solo eserler için pek uygun olmadığı kanaatindeyim. Tabii Ankara'nın salon sorunu da ayrı bir başlıkta incelenmesi gereken bir konu. Belki bir sonraki yazının ana konusu bu olur. Konserin ikinci bölümünde L. van Beethoven'ın 7 numaralı senfonisi çok etkileyici ve coşkulu bir biçimde seslendirildi. Annesi Türk babası İtalyan olan ve Fazıl Say'ın "yüzyılın en iyi şeflerinden biri olabilir" diye nitelendirdiği, 2015 yılında İtalyan Claudio Abbado şeflik yarışmasında birincilik ödülü de bulunan Nil Venditti eseri enerjik bir biçimde ve bellekten yönetti. Henüz 23 yaşında ve hem orkestradan hem de orkestranın pek çok üyesinden daha genç olan Nil Venditti seyircilerle diyalogu, rahatlığı, orkestraya hakimiyeti ve yüksek enerjisi ile çok iyiydi. Yolu uzun ve açık olsun.

BSO'nun 20 Ekim 2018 akşamı verdiği konserin başlığı ise "Bir Nefeslik Zaman." idi. Günlük yaşamın koşturmacasından, rutininden kaçıp haftada bir akşam sığındığımız gibi "bir nefeslik zaman". Şef Eric Jacobsen'in yönettiği konserin solisti hem trompet, hem de kornoda virtüözitesi

bulunan David Guerrier idi. 19. Yüzyılın sonları ile 20. Yüzyılın sonlarından hem klasik anlayışta, hem de dönemin klasik anlayışının dışında eserler veren bestecilerden bir seçme yapılmıştı. Konser 1905-1974 yılları arasında yaşamış Fransız besteci André Jolivet'in iki nolu trompet konçertosu ile başladı. Bu konçerto şef kürsüsünün olmadığı, farklı orkestrasyonu, eserin içindeki hızlı bölüm geçişleri ve caz tınıları ile yüksek ritimli bir eserd. Guerrier bu geçişleri başarıyla seslendirdi. Şef kürsüsünün ve alışıldık orkestra düzeninin geri geldiği ilk bölümün ikinci yarısında Sibelius'un Finlandiya eserinin yoğun ve şiirsel formdaki son bölümü çalındı. Konserin ikinci bölümünde Guerrier bu kez kornosu ile sahne aldı ve Emanuel Chabrier'in "Korno ve Orkestra için Larghetto"sunu seslendirdi. Besteci Chabrier konservatuar eğitimi almamış. Üniversitede hukuk okumuş, piyano, kontrpuan ve armoni dersleri almış ve besteciliği kendi çabasıyla öğrenmiş, dönemi göz önünde bulundurulduğunda oldukça sıradışı bir müzisyen. Konserin son parçası ise Stravinsky'nin "Üç Bölümlü Senfoni"si idi.

BSO 3 Kasım'da "Kore-Türkiye Dostluk Konseri" başlıklı bir konser programı sunacak. Güney Kore doğumlu Jasmine Choi, Carl Reinecke'nin flüt konçertosunu seslendirecek. Estonyalı şef Olari Elts'in yöneteceği konserin ikinci bölümünde ise Stravinsky'nin Petruşka adlı eseri seslendirilecek. **BSO** 10 Kasım akşamı ise Atatürk anısına sahne alacak. Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi öğretim üyesi, besteci Tolga Yayalar'ın tuba ve orkestra için yazdığı Anacalis II adlı eseri, orkestra üyesi Noriyoshi Murakami'nin tuba solistliğinde ilk kez seslendirilecek. Konserde ayrıca Vivaldi ve Torelli'nin dört keman için konçertoları kemanda Berfin Aksu, Ezgisu Apaydın, Demirhan Muhammedjan ve Sharipov Gökbudak solistliğinde seslendirilecek.

Bilkent Senfoni Orkestrası diğer orkestralarımıza da örnek olması umulan bir şekilde, biletlerini kendi satış sistemi üzerinden satışa sunuyor. Şu anda satışta olan sezon biletlerine <http://bso.bilkent.edu.tr/tr/> web sitesinden ulaşmak mümkün. Konserler için ayrıca konser saatinden bir saat önce ve konser sonrasında servis olanağı

bulunmakta. Konser öncesi Tunus Caddesi Bilkent Üniversitesi durağı, Milli Kütüphane Bilkent Üniversitesi durağı, Armada önü ve Kentpark otobüs durağından ücretsiz servisten yararlanmak mümkün. Servis konser sonrasında aynı hat üzerinden geri dönüyor.

Gelelim sezonun sergilerine... Sezonun önemli sergilerinden biri **CerModern**'de açıldı. "Eren Eyüboğlu: Yaşamı ve İşleri" sergisini 10 Mart 2019 tarihine kadar **CerModern** Ana Galerisi'nde ziyaret etmek mümkün. Aynı galeri geçen yılın bahar ve yaz aylarında "Sevmek Güzel Meslek" başlığı altında Bedri Rahmi Eyüboğlu eserlerine ev sahipliği yapmıştı. Serginin girişinde de Eren Eyüboğlu'nun fırçalarının ve sandalyesinin bulunduğu, biraz sonra oturup resim yapacakmış gibi duran bir köşe ve Bedri Rahmi Eyüboğlu portresi karşılıyor konukları. Sergi Eren Eyüboğlu'nun Lhote atölyesinde eğitim aldığı dönemden izler taşıyan erken dönem resimlerinden son dönemine kadar geniş bir koleksiyonu barındırıyor. Eren Eyüboğlu'nun

Eren Eyüboğlu'nun fırçalarının ve sandalyesinin bulunduğu, biraz sonra oturup resim yapacakmış gibi duran bir köşe ve Bedri Rahmi Eyüboğlu portresi karşılıyor konukları

resmettikleri arasında ailesinden portrelerin ve otoportrelerinin yanı sıra Orhan Veli, Âşık Veysel, Sabahattin Eyüboğlu gibi isimleri görmek de mümkün. Bedri Rahmi Eyüboğlu ile birlikte Anadolu'yu gezerken yaptığı resimler de sergide mevcut. Eren Eyüboğlu'nun fırçasından Bursa Pekmez Han, Bursa evleri, balıkçı tezgâhları, pazar yerleri ve bunların yanı sıra Anadolu kadınları geçmiş. Az sayıda seramik eseri de sergi kapsamında Ankara'ya getirilmiş. Eren

Eyübolu'nun sözleri de duvarları süslüyor. Birinde şöyle sesleniyor Eren Eyüboğlu: "Bildiğim tek şey var: Çalışmak. Yarım yüzyıldır sürdürdüğüm çabamı, ölüm elimden fırçayı alana değin sürdürmek. Bugün yaptığımdan kuşku duyarak, yarına güvenerek. Bugün başarısız bir resimle, yarın daha iyicesiyle."

CerModern'in bahçesinde ise Meksikalı heykeltıraş Jorge Marin'in "Varlığın Yeniden İnşası" başlıklı sergisi 10 Ekim'de ziyarete açıldı. Sanatçının "Manzara Bedenler" sergisi de 2011 yılında **CerModern**'in

konuğu olmuştu. "Varlığın Yeniden İnşası" sergisi 10 Şubat'a kadar ziyaret edilebilir.

Keskinok Sanat Vakfı galerisinde 18 Ekim 2018 tarihinde açılan "Ustalara Saygı" karma sergisi 1 Aralık 2018 tarihine kadar ziyaret edilebilir. Sergide Nuri Abaç, Sabri Akça, Mustafa Ayaz, Şeref Bigalı, Celal Binzet, Cemil Eren, Turan Erol, Yalçın Gökçebağ, Nuri İyem, Kayıhan Keskinok, Adnan Turani gibi usta sanatçıların resimleri görülebilir.

Caz köşesi:

Summerwind – Lars Danielsson & Paolo Fresu: Son yıllarda "Kuzey Cazı" ekolünü ortaya çıkaracak kadar iyi müzisyenler çıkıyor kuzey ülkelerinden. İsveçli başçı Lars Danielsson da onlardan biri. Şehrimizi ziyaret edip konserler de vermiş olan Danielsson, İtalyan trompetçi Paolo Fresu ile birlikte, "Summerwind" albümü ile karşıladı sonbaharı. ACT Müzik imzası taşıyan albümde 15 parça bulunuyor. Albümün tanıtımında şu sözlerle yer verilmiş: "bazı insanlar çok konuşurken bazıları da önemli olan neyse onu söyler ve meramını anlatmak için çok daha az sözcüğe ihtiyaç duyar. Bu durum müzik için de geçerlidir. Şimdi beraber müzik yapan Lars Danielsson ve Paolo Fresu da çalacakları her notayı özenli bir dikkatle seçen iki müzisyen." Ayı ayrı yaptıkları işlerde de az ve öz konuşan, sade ama vurgusu güçlü temalarla örülü parçalara, albümlere imza atan ikilinin Summerwind albümünde onların müzikal derinliklerini ortaya çıkaran "Stilla Storm" parçasına kulak vermenizi öneririm.

La VieDevant Soi –Renaud Garcia Fons: Bu albümün üzerinden biraz zaman geçti, ancak zaman ona hak ettiği değeri verdi mi bilmiyorum. Bu nedenle albümü buraya almak istedim. Albümün adı edebiyatseverlere, müzisyenin adı ise Türk müziği severlere tanıtık gelecektir. Renaud Garcia Fons Türk müzisyenlerle çalışmalara imza atmış, Derya Türkan ile birlikte "Silk Moon" albümünü çıkarmış Fransız besteci ve başçı. Fransa'da yayınlanan son albümü "La Vie Devant Soi" adını ve ilhamını Romain Gary'nin Emile Ajar müstear adıyla yazdığı ve Türkçeye Vivet Kanetti tarafından "Onca Yoksulluk Varken" adıyla çevrilen romandan alıyor. Müzik dinleme platformlarında bulunabilen bu parçayı Fons "Emile Ajar'ın hümanist anlatısına" ithaf etmiş. Parça bas önderliğinde yola koyulup akordeon ve davulun müthiş uyumuyla devam eden sekiz dakikalık bir dinleti sunuyor. Akordeonda David Venitucci, davulda Stephan Caracci ve beş telli basta Renaud Garcia-Fons var. Albümde Paris temalı parçalar da yer alıyor. "Élégie de Novembre (Kasım Ağıdı)" parçasıyla biten albüm dinleme mevsimi olarak sonbahara çok yakışıyor.

KISA KISA...

Sergiler:

- Eren Eyüboğlu: Yaşamı ve İşleri, 5 Ekim 2018 – 10 Mart 2019, CerModern
- Ustalara Saygı, Keskinok Sanat Vakfı, 18 Ekim 2018 – 1 Aralık 2018, Keskinok Sanat Vakfı
- Jorge Marin: Varlığın Yeniden İnşası, 10 Ekim 2018 – 12 Şubat 2019, CerModern
- Aydın Ayan, 45+1 Zamandizin ve Seçki, 13 Ekim – 10 Kasım 2018, Çankaya Belediyesi Çağdaş Sanatlar Merkezi
- Düşünme İkonları: İmgeler ve Metinler, 17 Mart 2018 – 30 Aralık 2018, Müze Evliyağil

SALT Ankara Konuşmaları

- Boran A. Mercan, Suçun mekânı mekânın suçu mu?, 3 Kasım 2018, 14.00, Çağdaş Sanatlar Merkezi
- Engin Sarı, Ankara'da bisikletli hayat mümkün mü?, 11 Kasım 2018, 14.00, Çağdaş Sanatlar Merkezi
- Umut Şumnu, Yetinen öznedenden tüketen özneye, 17 Kasım 2018, 14.00, Çağdaş Sanatlar Merkezi
- Önder Algedik, 350 Ankara: İklim için bir aktivizm imecesi, 24 Kasım 2018 14.00, Çağdaş Sanatlar Merkezi

SALT Ankara Gösterimleri

- Durak (Enayi), Yönetmen: Yuriy Bykov, 8 Kasım 2018, 19.00, Çağdaş Sanatlar Merkezi, Yaşar Kemal Konferans Salonu
- Gaza Surf Club (Gazze Sörf Kulübü), Yönetmen: Philip Gnadet ve Mickey Yamine, 22 Kasım 2018, 19.00, Mimarlar Odası Ankara Şubesi
- Up the Yangtze (Yangtze Nehri), Yönetmen: Yung Chang, 6 Aralık 2018, 19.00, Mimarlar Odası Ankara Şubesi
- Lucky, Yönetmen: John Carroll Lynch, 20 Aralık 2018, 19.00, Çağdaş Sanatlar Merkezi, Yaşar Kemal Konferans Salonu

Elif Gamze Bozo ve Cüneyd Özen ile hayat ve sanat üzerine: “Hiçbir şeyin sana engel olmasına izin verme”

Söyleşi: Zişan Kürüm

Olması gerekenin lüks, hakkın lütuf sayıldığı bir coğrafyada, sadece var kalmanın bile varoluş ile direnmek arasındaki bağı nasıl vurguladığına iyi birer örnek Elif Gamze Bozo ve Cüneyd Özen'in hayatı. Pek çoğumuzun şu siyasi konjonktürde düştüğü yılgınlık, motivasyon kaybı, eyleyememe halini kırarak bir kıpırtı yaratır umuduyla açılacak sergilerinin duyurusunu da beraberinde vermek amacıyla kendileriyle kısa bir söyleşi gerçekleştirdik.

Jean-Pierre Jeunet'in, Amelie filmini görmeyen kalmış mıdır, bilmiyorum. Amelie'nin komşusu Cam Adam'dır. Kendini eve kapatmış, kapatmak zorunda kalmış, bir iki kişi haricinde kimse ile görüşmeyen, ve yirmi yıl boyunca her sene Renoir'ın Luncheon of the Boating Party (Tekne Gezisinde Öğle Yemeği) tablosunu yaparak, izleyene Sisifos'u hatırlatan bir adam. Adamın kırılmaları, duygusal sıçramaları, çizdiği resmin içindeki sosyallik ve yalnızlık... Cam Adam bağlamında aranılan o “normalleşme”ye giden yolun sosyalleşmekten geçtiğinin, topluma karışmak gerektiğinin bir örneği film. Belki de adamın tek ihtiyacı toplumun içine karışmasıdır. Bu herkesin kurtuluşu bulacağı, özgürleşeceği bir alana da işaret ediyor. Sartre'ın “gırtlığımıza kadar kendi yaşamımıza gömülme” diye betimlediği bunalımın çıkış noktası belki de başkalarına dokunmaktadır.

Engelliler konusunda hep bahsedilen eşitlik, temel ihtiyaçlar ve ayrımcılığa uğramak gibi kavramları, kimseye yük olmadan sosyalleşebilmeyi ve bu sosyalleşmenin sonucu tüm toplumun kendini yeniden şekillendirmesini işaret ediyor. Farkındalık belki de Japonların “wabi-sabi” dediği kusurların güzelliğini ortaya koymayı vurgulayan felsefelerinden de yola çıkarak onca kırılmaya inat, her kırığın yeni bir ben yarattığını ve bu her yeni benin içinde ayrı güzelliklerin olduğunun farkına varmakla başlıyor. Bunu görmekle birlikte biz de iyileşmeye giden yola çıkmış oluruz belki. Yine filmde, Cam Adam'ın bir repliğinden “Senin kemiklerin camdan değil, hayat seni yine de kırabilir” alıntılanarak engeli olmayan fakat engel yaratan toplumun bir kesimine, kırılan kemikleri ve kırılmayan yürekleriyle örnek olup üretmenin, üretimi paylaşmanın, sosyal yaşamla bütünleşmenin bir örneğini gösterdikleri için teşekkür ederek sözü Elif Gamze ve Cüneyd'e bırakalım.

Solfasol: Elif, kitapların olduğunu biliyorum ama ben özellikle Senegal seyahatini merak ediyorum. Ondan biraz bahseder misin?

Elif: “Hiçbir şeyin sana engel olmasına izin verme” diyerek kitap ve serginin ismine ilham veren doktorum Doç. Dr. Özgür Demir'in desteklemesi ile Senegal seyahatinin önü açılmış oldu. Esasen İzmir Fotoğraf Günleri'nde Afrika'yı seyahat eden bir fotoğraf sanatçısı ismini Ahmet Arif'in Anadolu şiiirinden alan Anadolu'yu Tanıyor Muyuz? (2010) sergimi beğendi ve Afrika'yı da görmem gerektiğini salık verdi. Böylece aklıma düşen Afrika, gözümde çok da büyümüş oldu. Görme engelli Sophie Massieu'nun Senin Gözünden belgeseli de esin kaynağı oldu. Gazetecilik geçmişimin de olması, tesadüfen o sırada orda olan aile dostumun da desteklemesiyle “Hayatımda yaptığım en iyi iş” diyebileceğim şeyi gerçekleştirmiş oldum. Doktorumun da motivasyonu da 20 gün süren Senegal macerası başlamış oldu. Gezime Yenimahalle Belediyesi sponsor oldu. Orda çeşitli gözlemlerim oldu. Mesela sigara ve ayakkabı kullanımı olmayan Senegallilerin Avrupalılarca buna alıştırılması, dinin ve kapitalizmin kabile ve komün yaşamına etkisi vs. Çocukların durumu oldukça kötü ve kadına “anne” bakış açısı “dokunulmazlık” içeriyor.

Hakikati görmek için Güneydoğu'yu ve özellikle Afrika'yı bilmeli insan. Fotoğrafla uğraşan herkese önerim bu. Fotoğraf yarışmalarından alınan ödüller anlamını yitiriyor o toprakları görünce. Yüreğime dokunan bir gezi oldu özetle. Diğer taraftan, Yenimahalle Belediyesi'nin Dakar Belediyesi ile kardeş belediyeler olmasını da sağladım bu gezi vesilesiyle.

S.: Peki gazete süreci nasıldı?

E.: Evrensel Gazetesi'ne 2006'da başladım. İlknur (Yılmaz) Abla'nın ve Aydın Çubukçu'nun yardımı, desteği çok oldu. İlknur Yılmaz her zaman kendi haberini kendin sun derdi. Engellilerin eylemi olduğunda beraber gidiyorduk. Bana mikrofonu veriyordu ve ben sadece kameramanım, ben çekeceğim sen haberi sunacaksın, diyordu. “Yapamazsın” kelimesi yoktur bizde, Biz direnmezsek hiçbir şey ortaya çıkmıyor. Destekçi büyüklerim engelli haberlerini, eylemlerini yazarken bu haberi yapmak senin görevin, bunu senin yapman lazım, bizim değil, diyordu. Biz yapsak ne olacak senin kendi sorununu kendin anlatman lazım diyorlardı. Kendi sorunumuz kendimiz dile getirmeliyiz.

S.: Cüneyd, “Bir Çentik- TMK Mağduru Çocuklar İçin Progressive Sergi”nizden bahseder misiniz.

Biz çok severek hazırladık umuyoruz ki sergimizi sanat severler de beğenirler

Cüneyd: Konu çocuklar olduğunda hassas yaklaşmak gerekiyor. Her gün duygu ve düşünce dünyası yıkıma uğrayıp yeniden yeniden inşa olan çocuklar; yetişkinlerin, tırnak içinde “Akıllı(!)” insanların yarattığı travmalara ve istismarına maruz kalıyorlar. Oysa çocuklar en güzel insanlardır. Bu anlamda yaşam koşullarına algılamalarına bakılmaksızın önyargılı hoyrat değerlendirmeler ve yaklaşımlar sonucu psikolojik ve fiziksel travmaya uğruyorlar. Onları iyi bireyler olarak yetiştirmenin yolu ölçsüz ve orantısız şiddet ve cezalandırmalardan değil onların dünyasını anlamakla gerçekleşir. Her şart ve ortamda fiziksel ve psikolojik şiddete ve yetişkinlerin istismarına maruz kalan çocuklar konusunda farkındalık yaratmak amacıyla hazırladığımız sergi çalışmamızı değerli buluyorum.

S.: Elif, engelli bir kadın olmak desem...

E.: Evet... Engelli olmak zor, engelli kadın olmak daha da zor. Her tür platformda eve kapatılmaya çalışılan ve/veya özendirilen kadının bu dayatmalardan kendini koruması, baskı altında kalmadan neyi, nasıl yapacağına kendi hür iradesiyle karar

vermesi gerekir. Dönüşüm çocukların eğitilmesiyle gerçekleşecektir. Özellikle kız çocuklarına bunu öğretmeliyiz. Kadın olmanın sadece evden ibaret olmadığını, toplumda varlığını sürdürebilen, üreten, ürettiğini paylaşabilen dik ve onurlu bir kadın olmayı öğretebilmek gerekiyor. Paylaşmayı bilmiyoruz, öğretmiyoruz. Paylaşmaktan kastım bilgi paylaşımıdır. Ben inanıyorum ki herkes kendi payına düşeni layıkıyla yerine getirirse dünyada savaşların biteceğine, sevgiyle yaklaşabilirsek her şeyin güzel olacağına inanıyorum.

Engelli kadınlar ayrıca, bazı bastırılmış duyguların da sahipleridirler. Toplumsal olarak yaşadığı ilişkiden tutun da iş hayatına kadar bir dizi duygu durumu engelli kadını donatmıştır. Yaşadığı ilişkide, diğer kadınların karşılaştığı toplumsal baskının üstünde baskı hissederler. Bu baskı farklı sonuçlar doğurabilmektedir. Örneğin; engelliler genellikle evlenip, hemen çocuk yapmak isterler. Engelli kadın kendini evlilikle ispat etmek yükümlüğünde hisseder. Hayatta başarılı olmayı evlenmekle özdeşleştiriyor. Biz kadınlara çok görev düşüyor. Sevgiyi paylaşmak çok önemli. Yaşadığım ilişkinin bile toplumsal bir mesajı olmalı. Yani güzelliği paylaşabiliyorsan, güzel bir hayatı paylaşabiliyorsan bir insanla topluma da bunu yansıtabiliyorsan, sevgiyi dağıtabiliyorsan topluma, ne mutlu bana. Bizim buna ihtiyacımız var. Aslında yaralarımızı da bununla sarabiliriz.

S.: Yerel seçimler yaklaşırken söz ülke siyasetine gelsin, yerel yönetimlerden beklentiniz nedir?

E.: Ulaşım sorunun çözümü kavuşturulması temel talebimizdir.

S.: Son olarak da açılacak olan serginizden bahsederek bitirelim sohbetimizi...

C.: Sergi Elif Gamze'nin resim benim de karikatür çalışmalarından oluşmakta. İnsanın doğayla olan savaşını ve doğayı yok edişini ve insan, toplum ve doğa ilişkisini kendi perspektifimizden, kendi algılayışımızla anlatmaya çalıştık. Birlikte olguları çalışmalarımıza ne kadar yansıtabildik buna izleyenler karar verecektir. Kuşkusuz ki henüz çok yol yürümedik ama kendi rengimizi katabildiğimiz ölçüde hayatı güzelleştirebiliriz. Yaşam, doğa, insanın çıkarlarının hoyratlığıyla tükenmekte Çalışmalarımızla ezilen, sömürülen ve yok edilen yaşam unsurları konusunda bir nebze farkındalık yaratabilmeye katkıda bulunmak. Dileğimiz renkler hiçbir zaman solmasın, yok olmasın.

E.: Biz çok severek hazırladık umuyoruz ki sergimizi sanat severler de beğenirler.

Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası (CSO):

16 Kasım
Türkiye ve Romanya diplomatik ilişkilerinin 140. yıldönümü

Bujor Hoinic, şef
Alexandru Tomescu, keman
Dmitru Capoiianu - Keman konçertosu
George Enescu - Roman rapsodisi no:2
Cemal Reşit Rey - Allegro ve rondo
Ferit Tüzün - Türk kapriçyosu

22-23 Kasım

Suna Kan-Ustalara Saygı Konseri

Cemii Can Deliorman, şef
Yiğit Karataş, keman
Jean Sibelius - Keman Konçertosu Re Minor Op.47
Ludwig Van Beethoven- 7. Senfoni La Majör Op.92

29-30 Kasım

Gints Glinka, şef
Hüseyin Sermet, piyano
Emīls Dārziņš - "Danse Melancolique"
Frederic Chopin - Piyano Konçertosu No.2 Fa Minör Op.21
Jean Sibelius - 1. Senfoni mi minör op. 39

Salı Konserleri – Erimtan Müzesi:

6 Kasım

İnce'den Part'a Tınısal Güzellik

Sinan Dizmen / Elif Önal
Kamran Ince - Lines
Arvo Part - Fratres
Jean Sibelius - Malinconia Op.20
Dimitri Şostakoviç - Viyolonsel ve Piyano Sonatı Op.40

20 Kasım

Rahmaninov Gecesi

Emre Yavuz Piyano Resitali
Sergey Rahmaninov
On Prelüd, Op. 23
Sonat No. 2, Op. 36

Bilkent Senfoni Orkestrası (BSO):

3 Kasım

Kore-Türkiye Dostluk Konseri

Olari Elts, şef
Jasmine Choi, flüt
L. van Beethoven | Leonore Uvertürü No.3
C. Reinecke | Flüt Konçertosu
I. Stravinsky | Petruşka (1947 versiyonu)

10 Kasım

Atatürk Anısına

Fawzi Haimor, şef
Noriyoshi Murakami, tuba
Berfin Aksu, keman
Ezgisu Apaydın, keman
Demirhan Gökbudak, keman
Muhammedjan Sharipov, keman
T. Yayalar | Anacsis II, Kontrbas Tube ve Orkestra için (ilk seslendiriliş)
A. Vivaldi | Dört Keman için Konçerto, Si minör, RV.580
G. Torelli | Dört Keman için Konçerto, La minör
L. van Beethoven | Senfoni No.5, Do minör, Op.67

17 Kasım

Felix & Ludwig

Sasha Makila, şef
Alexandra Conunova, keman
L. van Beethoven | Keman Konçertosu, Re majör, Op.61
F. Mendelssohn | Senfoni No.3, La minör, Op.56
"İskoç"

24 Kasım

Klasik Tatlar

Paul Goodwin, şef
Pablo Ferrandez, viyolonsel
W.A. Mozart | Serenad No.9, Re majör, KV.320
"Posthorn" (Seçilmiş Bölümler)
J. Haydn | Viyolonsel Konçertosu, Do majör
A. Dvorak | Senfoni No.5, Fa majör, Op.76

Ankara Piyano Festivali - CSO Konser Salonu

24 Kasım

Boris Giltburg, piyano

Resital Programı:

Maurice Ravel:
Le tombeau de Couperin, M.68
Ludvig van Beethoven:
Piano Sonata No.23 in F minor, Op.57
'Appassionata'
Dmitri Shostakovich:
String Quartet No.3 in F major, Op. 73 (arr. Giltburg)

Dünyaca ünlü piyanist Boris Giltburg

9 Aralık

Horacio Lavandera, piyano

Resital Programı:

Ludwig van Beethoven -
"For Elise" WoO 59
Six Variations op. 76
"Turkish March"
Sonata no.29 in B-flat major, "Hammerklavier", op.106
Dino Saluzzi:
Casa 13
Claveles
Donde Naci
Johann Sebastian Bach:
Capriccio in B-flat,
"On the departure of a beloved brother"
Richard Wagner / Franz Liszt:
"Lohengrin" S446

Arjantinli ünlü piyanist Horacio Lavandera

Seçki: Pınar Özdemir

ANKARA AKŞAM DERSLERİ

Sapiens'ten Önce İnsan

Metin Özbek

1. Hafta:
BESLENME – 5 Aralık 2018
Beslenme ve insan evrimi arasındaki ilişki, ilk insanlar vejetaryen miydi? İlk insanlar ne zaman düzenli olarak et yemeye ve besinlerini pişirerek yemeye başladı?

2. Hafta:
BEYİN VE KÜLTÜR – 12 Aralık 2018
İlk taş aletler ve kullanım alanları, beyin korteksinde gelişme

3. Hafta:
İNANÇLAR, RİTÜELLER – 19 Aralık 2018
İnanç sistemleri, ölü gömme adetleri ve ritüeller

4. Hafta:
HASTALIKLAR – 26 Aralık 2018
Hastalıklar ve yaşam biçimi arasındaki ilişki, tarihöncesi atalarımızda sık görülen hastalıklar, hastaları tedavi edilebiliyor muydu?

Kontenjan 40 kişi ile sınırlıdır.

Başvuru ve kayıt için: tarihvakfiankara@gmail.com
Hafta içi Saat 13.30'dan sonrası için telefon numarası: 0312 424 0510
Tarih Vakfı Ankara
Selanik Caddesi 82/30, Tankut İş Merkezi 5. Kat Kızılay/ANKARA

SALT ANKARA PROGRAMLARI

KONUŞMA

Boran A. Mercan
Suçun mekânı mekânın suçu mu?

3 Kasım 14.00

Çankaya Belediyesi Çağdaş Sanatlar Merkezi
Gülten Akın Salonu

Engin Sarı
Ankara'da bisikletli hayat mümkün mü?

11 Kasım 14.00

Çankaya Belediyesi Çağdaş Sanatlar Merkezi
Gülten Akın Salonu

Umut Şumnu
Yetinen öznenen tüketen özneye

17 Kasım 14.00

Çankaya Belediyesi Çağdaş Sanatlar Merkezi
Gülten Akın Salonu

GÖSTERİM

Önder Algedik
350 Ankara: İklim için bir aktivizm imecesi

24 Kasım 14.00

Çankaya Belediyesi Çağdaş Sanatlar Merkezi
Gülten Akın Salonu

Durak [Enayi], 2014

8 Kasım 19.00

Çankaya Belediyesi Çağdaş Sanatlar Merkezi
Yaşar Kemal Konferans Salonu

Gaza Surf Club [Gazze Sörf Kulübü], 2016

22 Kasım 19.00

Mimarlar Odası
Ankara Şubesi

SALT kurucu Garanti Bankası
saltonline.org

Giriş ücretsiz

